

Robin Christoffer Rishaug

Hvor ble de av?

En studie av karriereforløpene til aldersbestemte landslagsspillere i herrehåndball, og årsaker til frafall blant de som valgte bort elitesatsing

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for idrett og samfunnsvitenskap
Norges idrettshøgskole, 2021

Sammendrag

Hensikten med denne studien var å undersøke karriereforløpene til norske herrehåndballspillere som har kamperfaring fra aldersbestemte landslag, og årsakene til frafall blant de spillerne som valgte bort elitesatsning.

Studien ble derfor designet som en casestudie av karriereforløp og årsaker til i frafall i konteksten norsk aldersbestemt landslagshåndball. Forskningsspørsmålet har vært todelt: (a) Hvordan karrierene til norske herrespillere som har kamperfaring fra aldersbestemt landslag utfoldet seg; og (b) Hvorfor spillere velger å avslutte karrierene sine tidlig, selv om de har gode forutsetninger til å satse mot og/eller bli værende på elitenivå. Datamaterialet ble samlet inn via nettsøk og telefonintervjuer av karrierene til 203 tidligere aldersbestemte landslagsspillere. Ut ifra en helhetlig oversikt ble ti utøvere strategisk utvalgt til individuelle dybdeintervjuer. Dataene ble analysert med en induktiv tilnærming, med utgangspunkt i årsaker til frafall.

Resultatene viste at 43% av de 203 tidligere aldersbestemte landslagsspillerne ikke var aktive etter fylte 25 år. Resultatene viste videre at det ofte var flere faktorer som hadde ført til at utøverne hadde valgt å gi deg med elitesatsingen sin. Studien identifiserte fem ulike årsaker til frafall: (a) Totalbelastning; (b) Prestasjonsfokus; (c) Mangel på sosial støtte; (d) Vanskeligheten med å kombinere håndball og utdanning; og (e) Skader og helseproblemer. Samlet sett viser studien hvordan det er flere årsaker som spiller inn på om unge utøvere velger å gi seg med elitesatsingen sin. Et hovedproblem for fortsatt idrettssatsing er at talentutvikling i norsk ungdomshåndball ofte ikke virker å legge til rette for andre aspekter i livet enn håndball, men i stedet eksponerer talentfulle håndballspillere for en svært høy belastning og hvor håndball blir altoppslukende. Strukturelle endringer i talentutvikling i norsk håndball kan føre til positive følger som kan lede til at flere talentfulle håndballspillere velger å fortsette håndballkarrieren.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
INNHALDSFORTEGNELSE	3
FORORD	4
INTRODUKSJON	6
METODE.....	10
FORSKERENS BAKGRUNN OG FORSTÅELSE	10
KONTEKST OG UTVALG AV CASE.....	11
DATAINNSAMLING	12
DATAANALYSE	15
STUDIENS KVALITET	17
ETISKE OVERVEIELSER.....	19
RESULTATER	21
DISKUSJON	37
PRAKTISKE IMPLIKASJONER.....	42
VIDERE FORSKNING	44
OPPSUMMERING	45
LITTERATUR	46
VEDLEGG	52

Forord

En lang og innholdsrik reise har kommet til veis ende. Min masteroppgave er på sett og hvis min siste akademiske oppgave som indikerer slutten på min mastergrad. Endog så er den i like stor grad en indikasjon på hvor mye kunnskap som har blitt skolert og hvor mange nytenkende idéer som har oppstått.

Det er mange personer som har vært viktig for meg i denne prosessen, fra alle forelesere som har vært med å forme forståelsen min, til medstudentene jeg tilbragte tid med hvor vi diskutert alt fra pensum, kompetansemål og ikke minst alt annet. Men vil jeg først rette en enorm takk til min veileder Christian Thue Bjørndal, som har vært formidabel i alle leddene og utviklingen av denne oppgaven. Ikke har du bare kommet med eminent rådgiving i forhold til alt det akademiske og hvordan oppgaven skal konstrueres. Du har i tillegg forstått hvordan jeg fungerer som student men først og fremst menneske, hvor du har vist en enorm forståelse hvor jeg er sikker på at ikke kunne hatt en bedre veileder. I tillegg vil jeg takke kollektivet og vennene mine for støtte, forståelses og ikke minst alle diskusjonene vi hadde gjennom dette året og spesielt de mange gangene jeg satt fast. Jeg vil også takke familien min for motivasjonen de har gitt meg, støtte de har vist og minst forståelsen de har vist meg med tanke på hvor begrenset med tid jeg har hatt disponibelt det siste året. Til slutt vil jeg takke alle deltagerne av studien som ga av sin tid, slik at denne studien kunne gjennomføres.

Tusen takk til alle som direkte eller indirekte har vært med på denne reisen med meg.

Robin Christoffer Rishaug

Oslo, mai 2021

En av intervjupersonen oppsummerer hvor viktig han mener gleden i idretten er, da han svarte på spørsmålet vedrørende om håndball ble for seriøst for tidlig:

Ja! 100%. Jeg tror at jeg og andre talenter hadde utviklet oss uansett. Vi toppet laget alt for tidlig, og jeg tror det er helt unødvendig. For vi trener og spiller så mye i den alderen der at man utvikler seg uansett. Det resultatfokus fra alt for tidlig alder, førte til mye frustrasjon og negativitet når resultatet ikke kom. Allerede fra liksom 12 årsalderen var det eneste vi brydde oss om var resultater, hadde vi bare spilt og hatt det moro tror jeg det kunne vært en helt annen historie for meg. Jeg tror at tidlig resultatorientering er drepen for talentutvikling, det var det hvert fall for meg. (Christoffer, etablert eliteseriespiller og sluttet som 22 åring)

Introduksjon

Eliteidrett er en voksende kommersiell industri og policyområde som blant annet preges av økende grad av profesjonalisering, tidligere spesialisering og mange aktører med motstridende interesser (Bjørndal, Luteberget & Holm, 2018). De fleste idrettsorganisasjoner har introdusert strukturerte forsøk på talent- og utviklingidentifisering i ungdomsidretten, med den hensikten av å få best mulig resultater på seniornivå (De Bosscher, De Knop, Van Bottenburg & Shibli, 2006). En populær oppfatning i dagens idrettsamfunn er at nasjoner er avhengig av strukturerte talentutviklingssystemer for å kunne konkurrere på et høyt internasjonalt nivå i senioridrett (Bjørndal et al., 2015). Som en konsekvens av dette har det blitt et økt fokus på å finne, velge og utvikle de «riktige» unge utøverne, blant annet via aldersbestemte landslag og internasjonale turneringer for unge utøvere.

Sammenhengen mellom prestasjoner i ungdomsalderen og suksess på seniornivå innen idrett er uklar. Det er ingen forskning som tilsier at tidlige talentutviklingsprogrammer er en nødvendighet for utvikling av toppspillere eller eliteidrettsutøvere (Johnston et al., 2018). I stedet viser mange studier at tidlige utviklingsprogrammer kan skape uheldige negative konsekvenser for enkelte utøvere (Bailey & Collins, 2013). Henriksen (2010) argumenter for at det er veldig vanskelig å spå hvem som blir gode da utøverne enda er unge og viser hvordan seleksjon kan skape en skeivfordeling (for eksempel av spillere født tidlig på året har en ulempe). En annen konsekvens er omfanget av mer tidlig spesialisering i idretten, hvor enkelte utøvere kan føle et større press til å trene med høyere intensitet i en tidligere alder (Difiori et al., 2014). Dette kan føre til konsekvenser som tidlig spesialisering er assosiert med, som mer utbrenthet, større sannsynlighet for frafall og øke sjansene for belastningsskader (Myer, et al., 2015). Skader kan være en potensiell årsak til at talentfulle utøvere velger å avslutte karrieren sin før de når sitt fulle potensiale (Malina, 2010). Den store skadeproblematikken i norsk ungdomshåndball er også godt lagt frem av tidligere studier, hvor man kan se en sammenheng mellom belastningsskader og potensielt frafall fra videre elitesatsing (Moseid, Myklebust, Fagerland, & Bahr, 2019; Moseid, Myklebust, Fagerland, Clarsen, & Bahr, 2018; Moseid et al., 2019).

Samtidig viser forskning fra norsk håndball at utøvere som er innom aldersbestemte landslag har en større mulighet for å nå et høyt nivå (seniorlandslag) sammenlignet med utøvere som ikke har vært innom de samme aldersbestemte landslag. Dog så fant forskerne ingen signifikante forskjeller på om man er mye eller lite involvert innad i aldersbestemte landslag (Bjørndal et al., 2018a). For at vi skal få en bedre forståelse av hvilken betydning,

verdien og eventuelle konsekvenser ved talentutviklingsprogrammer har for utviklingen av utøvere, trengs det derfor flere empiriske undersøkelser som evaluerer effekten av disse. Selv om vi etter hvert har opparbeidet oss en del kunnskap om spillerutvikling i norsk håndball, så mangler vi fremdeles mer kunnskap rundt effekten av talentutviklingen og spesielt hvordan talentutvikling oppleves for de talentfulle utøverne. En måte å undersøke dette på kan være å undersøke hvordan det har gått med de som har blitt valgt ut og deltatt i utviklingsprogrammer, og kanskje spesielt hva som skjedde med de som *ikke* lyktes.

Derfor vil jeg i denne studien undersøke (a) hvordan det har gått med håndballkarrierene til norske herrespillere som har erfaring fra aldersbestemt landslag og (b) hvorfor enkelte velger å avslutte karrierene sine tidlig i 20-årene, selv om de har forutsetninger til å satse mot elitenivå. Nærmere bestemt vil jeg kartlegge håndballkarrierene til alle herrespillere som spilte kamper på aldersbestemte landslag over en 10-års periode. Denne oversikten vil gi oss informasjon om utøvernes karriereforløp. Med utgangspunkt i denne kartleggingen vil jeg gjøre et strategisk utvalg av spillere som valgte å trappe ned eller avslutte satsningen sin før de hadde fylt 25 år og intervju 10 utøvere for å få grep om årsakene til hvorfor de sluttet eller trappet ned elitesatsingen sin.

Studien er et viktig empirisk bidrag til forskningslitteraturen ved at den gir en grundig kartlegging av karriereforløp til spillere med erfaring fra aldersbestemt landslagsaktivitet i norsk håndball. Resultatene burde være av spesiell interesse for Norges håndballforbund (NHF), men også andre som arbeider med policyutforming i idretter med lignende organisering av talentutviklingstiltak. Slik kan en evaluere i hvilken grad systemet oppfyller sin intensjon. I tillegg vil studien frembringe viktig kunnskap om årsaker til frafall blant høytsatsende spillere – kunnskap som vi forhåpentligvis kan bruke til å støtte fremtidige spillere mer effektivt i overgangen fra junior til senior elitehåndball i fremtiden.

Spillerutvikling i norsk håndball

Spillerutviklingsmodellen i norsk håndball består av mange delvis selvstendige aktører: klubber, idrettsskoler, regionale utviklingssystemer og nasjonale utviklingssystemer (for eksempel aldersbestemte landslag). Talentutvikling oppstår i forlengelsen av summen av hele aktivitetstilbudet og de utøverne som blir sett på som aller mest talentfulle deltar som oftest på alle arenaer. I Norge har ingen av disse leddene eneansvar for utviklingen til utøverne og ingen aktører kan bestemme hvordan de andre aktørene skal bedrive sin spillerutvikling (Bjørndal et al., 2018a). For mange av de beste unge utøverne, som deltar på mange arenaer,

viser tidligere studier tydelig hvordan talentutviklingsmodellen kan erfares som slitsom (Bjørndal et al., 2017).

For unge spillere vil mange av de som blir sett på som talentfulle bli selektert til ulike talentutviklingsprogrammer og delta på ulike talentutviklingssamlinger i regi av Norges Håndballforbund fra 13 års alder. Se tabell 3 for et overordnet bilde av talentutviklingssystemet (Talentutviklingsmodellen) som er aktiv i kontekst av Norge i dag. Den regionale spillerutviklingen for gutter starter med at klubbtrenerne selekterer noen få utøvere «som viser treningsvilje og som er motivert til å tilegne seg nye egenskaper» som deltar på spillerutvikling gutter 13 eller mer kjent som SPU13 i region øst, som er første del av talentutvikling i følge NHF (Norges Håndballforbund, 2020). Etter SPU13 etterfølger SPU14 hvor klubbtrenerne kommer med prioriteringslister over hvem som skal delta på de ulike samlingene, etter hvert som året går velger SPU-trenerne hvem som får bli, dog så prøver de å ha minimum en spiller fra vært lag på samlingene (Norges Håndballforbund, 2020). SPU strekker seg helt opp til SPU17 hvor fra SPU15 er da satsningen skal starte ifølge Norges Håndballforbund (2020) og selektering spisser seg. Det er de aktuelle SPU-trenerne som selekterer hvem som får delta på alle samlingene etter SPU14. Fra fylte 15 år starter også selektering til regionale landslag som er et tilbud for spillere som er aktuelle til videre selektering til sentrale landslag beskriver NHF (Norges håndballforbund, 2020). Her er det de regionale landslagstrenerne som rådfører seg med SPU-trenerne og de sentrale landslagstrenerne som tar ut spillere ut ifra prestasjoner i tidligere sesonger (Norges håndballforbund, 2020). Samme sesong som regionalt landslag har oppstart, starter også de nasjonale samlingene, se figur 1 for et overordnet bilde. Fra regionale samlinger blir noen få utøvere valgt ut til nasjonale samlinger også bedre kjent som aldersbestemte landslag.

Det er en gradvis spisset selektering, hvor «mange» er med på SPU, der noen færre blir selektert til regionale landslagsaktiviteter og hvor de som blir sett på som mest talentfulle blir selektert til aldersbestemte landslag. Det finnes per nå tre ulike årsklasser hvor det er aldersbestemt landslagsaktivitet; guttelandslaget som er for de yngste utøverne, u-gutta som er det nest yngste og juniorgutta som er de eldste i aldersbestemte landslagssammenheng (Norges håndballforbund, 2020). Fra disse nasjonale samlingene blir det igjen et nytt utakk hvor noen blir selektert til å representere Norge i internasjonale turneringer. I internasjonal ungdomshåndball arrangeres det mesterskap med aldersklasser med to år intervall, alle landslag har oppstart i partall som eksempelvis betyr at REG96 og LM96 bestod av spillere født i 1996 og 1997.

Ungdom- og seniorhåndball er assosiert med høy risiko for både akutte- og belastningsskader (Steffen & Engebretsen, 2010). Utøvere som blir sett på som talentfulle er med på internasjonale turneringer om sommeren hvor de da blir utsatt for en betydelig belastning. Vanligvis har en håndballspiller ferie om sommeren, men ungdomsmesterskapene i håndballen pågår normalt da utøverne ville hatt ferie. Dersom man blir sett på som en talentfull håndballspiller i Norge, blir man eksponert for mye belastning som tidligere studier viser at har en stor sammenheng med den store skadeproblematikken i norsk ungdomshåndball – man kan se en sammenheng mellom belastningsskader og potensielt frafall fra videre elitesatsing (Moseid, et al., 2018; Moseid, et al., 2019; Moseid et al., 2019).

Figur 1. Talentutviklingsmodellen (Bjørndal, 2020).

Alder	13	14	15	16	17	18	19	20	
Klubb	Klubbtrening/Regionsserie/Turneringer								
		U14 Nasjonal serie		U16 Nasjonal serie		U18 Nasjonal serie			
NHF region	Lokal og regional spillerutvikling (SPU/SUP/RUM)								
		Nasjonal talent samling	Regionalt landslagsmiljø						
			NM15 (Bjørklund)		NM17				
Skole				VGS	VGS	VGS			
NHF sentralt		Nasjonal talent samling	Aldersbestemte landslag						
				U16 EM kvinner	U17 EM menn/VM kvinner	U18 EM kvinner/VM menn	U19 EM menn/VM kvinner	U20 VM menn	

Metode

Denne studien er designet som en casestudie av: (a) Karriereforløpene til tidligere mannlige aldersbestemte landslagspillere; og (b) årsaker til tidlig frafall i norsk herrehåndball.

Casestudier brukes ofte i sammenhenger der målet er å analysere systematisk og omfattende dybdeinformasjon om et spesifikt interesseområde (Yin, 2018). Videre har ikke casestudier som mål å generalisere funnene på tvers av populasjoner, men heller å belyse spesifikke sosiokulturelle-historiske årsakssammenhenger. Jeg har derfor forsøkt å svare på to spørsmål: (a) Hvor endte utøvere med erfaring fra aldersbestemte landslag opp? og; (b) Hvorfor valgte noen av de mest talentfulle utøverne i landet å trappe ned elitesatsingen sin i tidlig alder? Med tanke på at min studie ønsker å belyse hva informantene sitter med av informasjon mener Yin (2018) at slike studier egner seg godt til å besvare slike beskrivende og forklarende spørsmål. Datakildene mine er Norges Håndballforbund sin offisielle landskampstatistikk for spillere født 1986-1995, telefonintervjuer med alle spillere med erfaring fra aldersbestemte landskamper født 1986-1995 og dybdeintervjuer av 10 spillere som sluttet før de hadde fylt 25 år. I tillegg til den offisielle landskampstatistikken er observasjonsenhetene mine utøvernes opplevelser og erfaringer fra egen karriere. Som Yin (2014) legger frem er casestudier meget godt egnet til å undersøke forholdet mellom et fenomen og dets kontekst. Derfor har jeg i denne studien sett på hvorfor utøvere som hadde alle forutsetninger til å spille lenge på elitenivå valgte dette bort — i kontekst av norsk herrehåndball.

Jeg valgte å studere Norsk herrehåndball siden håndball er blant de største lagidrettene i Skandinavia samt flere andre europeiske land. Videre valgte jeg denne konteksten av naturlige årsaker slik som tilgjengelighet og gjennomførbarhet. Det ble også veldig klart for meg at det var herrehåndballen jeg skulle undersøke med tanke på at mesteparten av lignende studier er gjort på damehåndballen (Bjørndal, Andersen & Ronglan, 2017; Bjørndal & Ronglan, 2018). I tillegg til aktualiteten ved den oppadkommende suksessen på internasjonalt nivå som Norge konsekvent har levert de seneste årene.

Forskerens bakgrunn og forståelse

I denne studien så er forskeren forståelse innkodet inn datainnsamlingen, tolkningen, analysen og drøftingen av dataen. Forskerens forståelse, erfaringer, kunnskap og personlige trekk vil være med å påvirke gjennomføringen av intervjuene, prioriteringer som blir gjort underveis og hvordan data blir produsert i oppgaven (Sparks & Smith, 2014; Thagaard, 2018). Mine egenskaper og evner til å forstå det intervjupersonene fortalte om, samt kontekstualisere det

som kom frem vil påvirke utfallet av analysen (Patton, 2002). Eksempelvis så var oppfølgingsspørsmålene som ble stilt ut ifra min evne til å forstå konteksten av hva intervjupersonene reflekterte om, og hva jeg anså som relevante knutepunkter og viktige temaer. Kvale og Brinkmann (2011) underbygger dette da de skrev at oppfølgingsspørsmålene som blir stilt alltid bærer preg av forskeren subjektive meninger rundt teamene som blir diskutert i intervjuene. Derfor er det viktig å spesifisere for leseren at jeg var interessert i hvorfor de valgte å slutte eller trappe ned elitesatsingen sin og har prioritert å finne årsakene vedrørende dette.

Det at dette var første gang jeg utførte intervjuer er noe leser bør ta i betraktning. Thagaard (2018) skriver om at en uerfaren forsker har muligheten til å overse potensielle viktige data som blir nevnt i intervjuet. Dette kommer av at jeg som en uerfaren forsker og intervjuer ikke nødvendigvis har den erfaringen eller forkunnskapen til å plukke opp alle nyanser eller sammenhenger i intervjudelen. Med tanke på at dette er min første selvstendige studie hvor jeg som forsker har lite erfaring med anvendelse av metode og vitenskapsteori, så kan det ligge en potensiell svakhet ved forskerrollen. En annen ting leser bør ha i baktankene når man leser denne studien er at den ble utarbeidet under covid-19-pandemien, hvor Oslo primært har vært i full nedstengning. Som en følge av det har det vært mindre litteratur tilgjengelig for meg, det bærer denne studien dessverre preg av.

På den andre siden så sitter forskeren med god kunnskap og kjennskap til den virkeligheten som har blitt studert, gjennom mangeårig erfaring fra idretten både som spiller og trener. Forskeren har i tillegg vært med i ulike talentutviklingssystemer, samt at jeg har gått en femårig mastergrad i coaching og idrettspsykologi. Det kan ha vært en fordel for meg som forsker at jeg har et såpass godt innblikk i kulturen og av perspektivene intervjupersonene har av virkeligheten. Dette har kunnet skape en tillit til meg som intervjuer, som potensielt kan ha ført til rikere datamateriale (Thagaard, 2018). På den andre siden så kan det være én mulig svakhet ved at jeg kjenner virkeligheten som skal studeres, og at jeg med det potensielt overser detaljer som for meg virker selvforklarende, men som kan ha verdi senere under drøftingen og/eller i diskusjonen (Sparks & Smith, 2014; Thagaard, 2018).

Kontekst og utvalg av case

Den norske idrettsmodellen former norsk håndball, og baserer seg i sterk grad på frivillighet i både bredde- og eliteidrett. Dette gjør at norsk talentutviklingsarbeid skiller seg betraktelig fra mange andre land hvor det er mer strukturerte nasjonale eller kommersielle

eliteidrettsorganisasjoner (Andersen, Bjørndal & Rongland, 2015). Spillerutviklingssystemet i norsk håndball er bygget opp av fire hovedaktører: Klubber, idrettsskoler, regionale forbundsaktiviteter og nasjonale forbundsaktiviteter (aldersbestemte landslag), som til sammen bidrar til de enkelte utøverne sine utvikling. I norsk håndball er klubbaktiviteten den primære arenaen for utvikling for utøvere, men også idrettsskolene er et sentralt og viktig komplementert tilbud for mange talentfulle utøvere (Bjørndal, Ronglan & Andersen, 2017). Idrettsklubbene skal ifølge NIFs sin visjon skape idretts glede for alle ved å gi varierte tilbud slik at alle har muligheten til å bedrive idrett ut ifra sine ønsker og behov (Norges Idrettsforbund, 2021). Derfor vil ønske om å drive talentutvikling alltid være en balansegang mellom å ivareta alle spillere – også de som ikke ønsker å bli toppidrettsutøvere.

De ulike aktørene vil på sitt beste bidra med komplementære bidrag for en optimal utvikling av unge utøvere. Toppidrettsskolene kan fokusere mest på tilpasset individuell utvikling siden de ikke har noen konkurranser å forholde seg til, derimot klubbene og landslagene må kombinere utviklingen med tanke på resultatfokuset av de ulike konkurransene (Bjørndal et al., 2015). Med tanke på at skole, klubb og de ulike landslagene har ulike målsetninger og interesser i spillerutviklingen er det mange paralleller som blir satt i spill og som ofte trekker utøveren i forskjellige retninger. Ifølge Bjørndal og Ronglan (2018) har koordineringen på tvers av aktørene vært en stor utfordring ved det norske spillerutviklingssystemet. Flere tidligere studier viser hvordan talentutviklingsmodellen som blir brukt i norsk håndball har blitt erfart som slitsom., hvor mange av utøverne som har vært involvert i disse spillerutviklingssystemene blir eksponert for alt for mye trening som blant annet kan føre til belastningsskader (Bjørndal et al., 2017; (Moseid, et al., 2018; Moseid, et al., 2019; Moseid et al., 2019).

Datainnsamling

Denne studien ble gjennomført som et selvstendig forskningsprosjekt som var min avsluttende masteroppgave ved Norges Idrettshøgskole. Datainnsamlingen inneholdt to faser: Fase en var fra august til november som var da jeg samlet inn dataen til oversikten ved hjelp av Norges Håndballforbund sin offisielle landskampstatistikk som er offentlig tilgjengelig på <https://www.handball.no/regioner/nhf-sentralt/kampaktivitet/landslag/handballjentene/landslagsstatistikk/> (Norges Håndballforbund, 2015). Ut ifra disse dataene lagde jeg en oversikt over spillerne som har kamperfaring i den aktuelle perioden. Ved hjelp av nettsøk og kamparkiver samlet jeg inn informasjon over

hvilket nivå de ulike spillerne har spilt på/spiller på og kartla når de ga seg med elitesatsingen sin. Der det ikke var mulig å oppdrive denne informasjonen kontaktet jeg spillerne over telefon for å fullføre oversikten. Her svarte 88,65% (203 av 229) av tidligere aldersbestemte landsladspillere som er født mellom 1986-1995 på et kort telefonintervju. De svarte på disse tre spørsmålene: (a) Hva det høyeste nivå de har spilt seniorhåndball på; (b) hvor mange sesonger de spilte der; og (c) hva alderen deres var da de valgte å trappe ned elitesatsingen sin.

I den andre fasen av studien fokuserte jeg på *hvorfor* talentfulle mannlige håndballspillere valgte å gi seg tidlig med elitesatsingen sin. Ut ifra oversikten som ble utarbeidet i første del av prosjektet startet jeg i november 2020 å rekruttere gode informanter til intervjuprosessen.

Deltagerne ble strategisk utvalgt for å øke sjansen for å skaffe informasjonsrike informanter som satt på verdifulle historier og dyptgående perspektiver på det aktuelle temaet (Patton, 2014). Deltagerne måtte oppfylle følgende inklusjonskriterier for at de kunne bli godkjent til å delta på intervjudelen av prosjektet: (a) Minimum én registrert aldersbestemt landskamp for Norge; og (b) sluttet eller trappet ned elitesatsingen sin før fylte 25 år. De åpne inklusjonskriteriene, samt valget om å benytte meg av et strategisk utvalg, gjorde at jeg som forsker hadde stor frihet i utvelgelsen av utvalget som la til rette for å velge interessante utøvere som satt med ulike og rike historier vedrørende deres karrierer. Det var viktig at inklusjonskriteriene til studien tillot spillere med ulik erfaring slik at studien sikret variasjon og dekket et bredt spekter av erfaringer.

Intervjuene ble gjennomført i november og desember 2020 og det ble gjennomført 10 individuelle intervjuer. Intervjuene var delvis strukturerte hvor hovedtemaene var fastlagt på forhånd, samtidig som det var rom for at intervjuet kunne tilpasses på andre måter underveis der det var hensiktsmessig (Thagaard, 2018). Alle intervjuene ble tatt opp på lydbånd og transkribert i etterkant av intervjuet. Etter at intervjuet ble transkribert ble taleopptaket slettet for å sikre personvernet til intervjupersonene.

I forbindelse med datainnsamlingen er det relevant å se på den sosiale sammenhengen mellom meg som forsker og informantene. Jeg benyttet meg av en aktiv samtalepreget form i intervjuene. I en slik sammenheng så var jeg som forsker med i prosessen ved å utvikle dataen, ved å kontinuerlig søke å utnytte intervjusituasjonen til å frembringe informantens observasjoner, vurderinger og beskrivelser av virkeligheten (Andersen, 2006). Dermed lyttet jeg etter beste evne samtidig som jeg tok initiativ der det var naturlig for å fremprovosere mer data, siden samtalebaserte intervjuer er avhengig av en interaksjon hvor begge parter er aktive

(Holstein & Gubrium, 1995). Jeg var bevisst på å ikke lede svarene til en bestemt retning, og lot informanten fortelle om sine meninger og følelser. Intervjuprosessen blir sett på som en sosial prosess som også skal preges av profesjonalitet. Denne typen paradoks har betydning for hva som blir fortalt og hva som ikke blir fortalt (Rosenblum, 1987). En strategi jeg benyttet meg av i intervjuprosessen var bruken av en åpen, direkte og ærlig forskningsstrategisk atferd hvor informantene hadde blitt informert ved flere anledninger hva forskningsspørsmålene og hensikten ved studien var (Andersen, 2006). Som Holstein og Gubrium (1995) skriver, så er det viktig å ikke bli for opptatt av hvordan intervjuet foregår og at det ikke går på bekostning av hvilke spørsmål som blir stilt og hvordan svar tolkes og analyseres.

I den første delen av intervjuet pratet vi generelt om deres håndballhistorie før vi gikk over til hoveddelen av intervjuene som handlet om hvilke årsaker/faktorer som førte til at de valgte å slutte eller trappe ned elitesatsingen sin. Etter det stilte jeg spørsmål i en omvendt kronologisk rekkefølge vedrørende deres karrierer fra seniornivå, og helt tilbake til introduksjonen til idretten. Der intervjupersonen viste spesielle bekymringer eller tok opp spesielle omstendigheter forsøkte jeg å få frem disse historiene såfremt jeg ikke tolket temaet som for sårbart for informantene.

Planen var originalt å gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt, men på grunn av covid-19-pandemien, den økende smittetrenden som var i Oslo og med tanke på smittevern vurderte jeg at det ikke var gjennomførbart. Derfor ble de fleste intervjuene gjennomført over video. Dette ble gjort for å prøve og gjenskape en mest mulig reel intervjusituasjon. Det var noen av intervjupersonene som ikke ønsket eller hadde mulighet til å gjennomføre intervjuet over video, der ble telefonintervju brukt. En svakhet med telefonintervjuene var at jeg ikke fikk mulighet til å lese kroppsspråk eller ansiktsbevegelser slik som man har muligheten til på video. Som en konsekvens av dette kan det være at jeg ikke plukket opp alle meninger og følelser i noen av diskusjonssettingene. Jeg prøvde så godt som mulig å se/høre etter om intervjupersonene var unormalt nølende slik at jeg kunne grave mer i historiene i et forsøk på å fremprovosere mer data.

En ting som jeg hadde søkelys på og var veldig påpasselig rundt var hvordan perspektiv intervjupersonene hadde av seg selv og hvordan det ble gjenspeilet i initiativ og påvirkningen gjennom intervjuet. Ostrander (1995) framhever at elitespillere eller medlemmer av elitegrupper ofte snakker mye og godt for seg, slik at forskere lett kan havne i en underdanig rolle hvor man mister kontroll på intervjusituasjonen. Dette er spesielt et problem da jeg som forsker ønsket tilgang til sensitiv data, som ofte er den dataen som er mest

interessant (Devereaux og Hoddingnott, 1993). Slik data kan ofte være tabubelagt som for eksempel å bli tatt i å jukse i akademia eller andre generelle forhold som er knyttet til personlige nederlag (Rubin og Rubin, 1995). Derfor er det naturlig å tenke seg at intervjupersonene som har deltatt i denne forskningen i noen sammenhenger ønsket å pynte på sannheten eller holde tilbake informasjon som nødvendigvis ikke fortalte hele sannheten. Rubin og Rubin (1995) påpeker at eliteutøvere potensielt kan være mer skeptiske og manipulerende, hvor det kunne være vanskelig å etablere en relasjon eller en stabil ramme for forskningsintervjuet. Det var derfor viktig for meg som forsker å holde en balansegang mellom å være bevisst, åpen og ydmyk i inngangen med intervjupersonen, men samtidig tørre å stille de riktige oppfølgingsspørsmålene, og styre samtalen til de teamene som er relevant for denne studien.

Dataanalyse

Denne studien anvender en tematisk analyse, som er et verktøy for å forstå ulike temaer som var fremtredende i form av tekst (Braun & Clarke, 2006). I korte trekk dreier en tematisk analyse seg om å kartlegge grunnleggende temaer som er uttalelser som bidrar til å belyse betydningen av et overordnet tema, hvor de ulike grunnleggende teamene danner grunnlaget for organiserte temaer som avslutningsvis oppsummerer de viktigste forutsetningene av hva som er beskrevet i tekstene (Braun & Clarke, 2006). Hensikten med analysen er å besvare studiens forskningsspørsmål, derav passer et slikt analytisk verktøy inn i denne studien siden analysemetoden legger til rette for å identifisere, beskrive og organisere mønstre på tvers av de ulike informantenes historier (Braun & Clarke, 2006) som gir forskeren stor analytisk frihet til å belyse det studien faktisk ønsker besvart.

I arbeidet med data-analysen valgte jeg å bruke en induktiv tilnærming til analysen der målet var å systematisere det intervjupersonene la frem uavhengig av teori. Alle temaer som behandles i resultatdelen er drevet frem av hva intervjupersonene reflekterte om og ikke av fastsatte temaer. Dette ble gjort med utgangspunkt for å studere de reelle funnene som kan knyttes til forskningsspørsmålet – vedrørende utøvernes valg om å gi seg tidlig med elitehåndball. Dette ble gjort for å skape en dypere forståelse av hva som forskes på som ifølge litteraturen er hovedmålet med en kvalitativ tilnærming (Braun & Clarke, 2006; Thagaard, 2018). Denne studien bruker ikke et teoretisk rammeverk da forsker ikke ønsker at et teoretisk rammeverk skal forme hvilke data som produseres. Analysen i denne studien

baserer seg på Braun og Clarke (2006) sin seksstegs modell og følger retningslinjene deres for en tematisk analyse.

Jeg som intervjuer var før dataanalysen kjent med datamaterialet siden det var jeg som gjennomførte intervjuene. Gjennom en aktiv rolle i intervjuene satt jeg igjen med opplevelser av hvordan intervjupersonene virket, og hvor jeg allerede før intervjuet var ferdig satt igjen med tanker over hvilke temaer som var aktuelle fra de ulike intervjuene. Før transkriberingsarbeidet hadde jeg med hjelp fra min veileder, bestemt retningslinjer for hvordan jeg skulle transkribere intervjuene. Dette skulle sikre at intervjuene ble transkribert på samme måte.

I den første fasen av analyseprosessen leste jeg gjennom de transkriberte intervjuene flere ganger, samt hørte igjennom båndopptakene for å skaffe meg et bedre og overordnet blick over helheten av dataen. Etter at jeg hadde hørt igjennom lydopptakene og var sikker på at jeg hadde transkribert hele intervjuet, ble opptakene slettet.

I den andre fasen fordelte jeg intervjudelene i to deler; (a) en del som direkte svarte på forskningsspørsmålet – hvilke årsaker som førte til frafall fra videre elitesatsing og (b) all annen aktuell og interessant data som på en annen måte var relevant for studien. Etter at transkriberingen var komplett startet selve kodingen av datamaterialet. En viktig del av dataanalysen min inneholdt bruk av skjemaer. Dette så jeg på som verdifullt siden det ga et mer overordnet bilde over datamaterialet, samt at det gjorde det enklere for meg å sammenligne utsagnene til de ulike intervjupersonene på de samme temaene (Braun & Clarke, 2006; Thagaard, 2018). Dette hjalp meg med å se hva som var standarden, likheter og ulikheter i funnene mellom intervjupersonene i de ulike kategoriene.

I den tredje fasen gikk jeg igjennom alle intervjuene individuelt og skrev ned alle årsakene som var linket til frafall fra satsningen deres. Her gikk jeg igjennom hvert enkelt intervju og de ulike kodene hvor jeg så på de ulike årsakssammenhengene, hvor jeg trakk frem fremtredende koder, og spesielt årsakssammenhenger som hadde noe til felles. Dette ga en oversikt over hvilke årsaker de enkelte informantene hadde fortalt om som hadde påvirket valget deres. Når all dataen var fordelt i skjemaene og kodene, fokuserte jeg på å kombinere de ulike kodene for og danne overordnede temaer. Dette er koder som har en meningsfull essens eller en felles tråd (Sparkes & Smith, 2014). Eksempelvis så var det flere som nevnte at det ble for seriøst, at det var for stort fokus på å prestere, man var redd for å gjøre feil siden det var et stort fokus på å alltid prestere bra eller at prestasjonsfokus tok bort gleden med idretten. Disse årsakene som var relativt like eller beskrev den samme tematikken havnet i

ulike overordnede temaer, men som til sammen danner de til slutt de organiserte temaene (hovedtemaene) som her var *prestasjonsfokus*.

Den fjerde fasen som omhandler to deler. (a) Jeg så nærmere over hovedtemaene og hvor ofte de kodene gikk igjen (Braun & Clarke, 2006). Dette kvalitetssikret jeg ved å lese igjennom alle kodene, temaene og hovedtemaene på nytt. Målet i denne fasen var å forsikre meg om at kodene dannet et sammenhengende mønster som illustrerte virkeligheten (Sparkes & Smith, 2014). Samt (b) at jeg leste igjennom de opprinnelige tekstene (transkriberingen av intervjuene) med teamene i bakhodet, forsikre meg om at dataen som produseres er reel.

I den femte fasen (a) oppsummerte jeg først de forskjellige teamene, hvor det da var viktig for meg å ha forskningsspørsmålet i bakhodet da jeg analyserte og at jeg holdt meg selv nøytral i forhold til bias, slik at temaene som ble trukket ut var relevante og viste hele sannheten med tanke på hva forskningsspørsmålet skulle belyse (Braun & Clarke, 2006; Thaagard, 2018). Jeg hevder jeg har valgt ut det som er relevant for forskningsspørsmålet og hva som er representativt med tanke på hva som ønskes undersøkt. Før jeg (b) gikk tilbake til den resterende dataen som ikke var direkte koblet opp mot forskningsspørsmålet for å se på hvordan introduksjonen, barne- og ungdomsårene og satsningen hadde påvirket den (ikke) videre satsningen til utøverne.

I den sjette og siste fasen arbeidet jeg med hvordan jeg skulle fremstille resultatene på en god måte, hvor jeg forsøkte å skape en god og oversiktlig form og struktur i analyseprosessen. Hvor man vanligvis knytter de aktuelle temaene opp imot relevant teori så har jeg i denne studien sett induktivt på hva intervjupersonene har fortalt og latt deres historie forme resultatet uten at det har blitt preget av tidligere empiri eller et teoretisk rammeverk (Braun & Clarke, 2006; Thaagard, 2018).

Studiens kvalitet

Tidligere har man vurdert kvalitative studier opp imot gullstanderen til kvantitative studier. Som Tracy (2010) legger frem så behøver ikke dette å være en god måte å vurdere den særegne kvaliteten på kvalitative studier. Sparks og Smith (2014) mener at man heller bør vurdere den kvalitative forskingen ut ifra noen parallelle vurderingskriterier; pålitelighet, troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet siden disse kriteriene er mer tilpasset den særegne kvalitative forskingen, som vil øke sjansen for å få en mer relevant vurdering av prosjektets troverdighet og kvalitet.

Når vi snakker om pålitelighet handler det om at resultatene som presenteres er relevante i forhold til forskningsspørsmålet og peker på viktigheten av det man faktisk skal undersøke (Sparks & Smith, 2014; Thagaard, 2018). Derfor har jeg forsøkt etter beste evne å beskrive hva som har blitt gjort underveis i hele studien på en så enkel, tydelig og presis måte. Det har jeg først og fremst gjort ved å ha et stort fokus på å gjøre studien så gjennomiktig som overhodet mulig. Som en følge av dette vil studiens pålitelighet øke siden leseren sin innsikt vil vokse som en konsekvens av en grundig redegjørelse av hele prosessen i studien (Sparks & Smith, 2014). I tillegg er denne studien veldig praksisrettet og med dette som baktanke gjennom studiens gang har forfatteren prøvd å simplifisere hva som har blitt gjort hvor det har vært gjennomførbart uten å svekke det empiriske grunnlaget til studien.

Når jeg som forsker i et kvalitativt design skulle øke troverdigheten i studien var det viktig for meg å holde meg så nøyaktig som mulig ved å stille de riktige spørsmålene slik at forskningsspørsmålene ble besvart. Silverman (2011) skriver at det er viktig at den virkeligheten som ønskes studert, belyses gjennom spørsmålene forskeren stiller og hvem spørsmålene stilles til. Jeg har i denne studien optimalisert dette ved å benytte meg av et strategisk utvalg som hadde opplevd det som ønskes belyst. Intervjuguiden er også et viktig redskap for å sikre troverdigheten. Intervjuguiden som ble brukt i denne studien ble drøftet med min veileder som er en erfaren forsker på samme felt. Jeg fikk råd fra veileder i hvilke situasjoner det var passende med oppfølgingsspørsmål og ikke minst når det ikke var hensiktsmessig slik at man sikret mest mulig data fra intervjuene. For å sikre at dataen skulle belyse den reelle virkeligheten, startet jeg intervjuene med å sette meg inn i intervjupersonenes historie og virkelighetsoppfatning før vi diskuterte det aktuelle med tanke på forskningsspørsmålet. Før vi endte intervjuene ble intervjupersonene spurt om det var noe de hadde kommet på som de ikke fikk sagt under intervjuet, før jeg oppsummerte hvilke tanker jeg satt igjen med vedrørende hva de hadde fortalt om hvor intervjupersonen godkjente min tolkning av deres historie. Avslutningsvis fikk intervjupersonene også mulighet til å få transkriberingen som jeg hadde utarbeidet for å kvalitetssikre og muligheten til å gjøre eventuelle justeringer på hva de hadde fortalt om. Disse valgene ble gjort for å sikre at dataen som ble produsert var mest mulig troverdig, og at jeg som forsker ikke skulle overså potensiell viktig data og minske risikoen for at forsker skulle tolket noe feil.

I kvalitative studier har man tradisjonelt etterstrebet å imøtekomme kriterier som objektivitet, som ofte brukes i kvantitative tilnærming. Derimot i nyere tid har man dreid mer og mer imot anerkjennelse av at kvalitative metoder er mer frittstående, hvor det er mer aksept for at forskeren ikke søker objektivitet i forskerrollen sin i like stor grad som tidligere

(Sparks & Smith, 2014; Thagaard, 2018). Dersom forskeren distanserer seg fra det han ønsker å undersøke, kan det få følger ved at forskeren i mindre grad klare å gå i dybden på problemområdet (Patton, 2002). Derfor må man være tydelig på å skille bekreftbarhet fra den kvantitative tradisjonsrike bruken av objektivitet som et kriterium for kvalitativforskningsmetoder (Sparks & Smith, 2014). Siden en kvalitativ studie ikke kan være fullstendig objektiv, har jeg som forsker vært helt åpen på at jeg ikke har vært objektiv gjennom hele oppgaven, derimot så har jeg forklart min egen bakgrunn slik at leseren skal få et innblikk i min forståelse for å gi et bedre bilde på forskningsarbeidet. Dog der det har vært avgjørende at jeg skal være nøytral har jeg forsøkt etter beste evne og distansert meg selv fra dataen.

Overførbarhet er mer relevant å bruke for å måle kvaliteten på studien enn generaliserbarhet som er det tilsvarende begrepet man har brukt til å måle kvaliteten på kvantitative studier. Overførbarhet i kvalitativ forskning skiller seg fra generaliserbarhet i kvantitativ forskning ved at kvalitative studier søker en dypere forståelse av et fenomen og dets kontekst, og derfor er tjent ved å hjelpe leseren til å forstå konteksten samt det unike ved den virkeligheten man studerer (Sparks & Smith, 2014). Dersom jeg hadde vært styrt av generaliserbarhet og strebet etter å få et stort og representativt utvalg, måtte jeg ha hatt et så stort utvalg at jeg ikke hadde hatt tid til å gå i dybden i analysen fra alle intervjupersonene (Silverman, 2000). Derfor har jeg i denne studien konsentrert meg om et relativt lite utvalg, istedenfor å strebe etter generaliserbarhet, har jeg isteden beskrevet grundig de dataene som kom frem fra de ulike intervjuene. Det det er de rike og særegne historiene samt erfaringene fra de utøverne som har opplevd den konteksten som studeres som styrer denne studien. Det er derfor to omfattende resultat- og diskusjonskapitler der flere interessante temaer behandles i dybden og på en omfattende måte.

Etiske overveielser

Mitt prosjekt inkluderer behandling av personopplysninger, og derav falt det under personopplysningsloven. Prosjektet ble godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste (NSD) før innsamling av personopplysninger begynte (vedlegg 5). Alle som deltok i studien, signerte et informert samtykkeskjema (vedlegg 6) som ble sendt ut i forbindelse med rekrutteringen og før intervjuene fant sted. Før videointervjuene/telefonintervjuet begynte ble de muntlig påminnet om formålet med studien, at de når som helst hadde mulighetene til å trekke seg fra studien om ønskelig, at all

informasjon som ble samlet inn var konfidensielt og at informasjonen som fremstilles i studien på ingen måte skulle gjøre det mulig å gjenkjenne deltagerne. Etter endt intervju ble intervjupersonene spurt om det var noe som kom opp i intervjuet som de ikke ville at jeg skulle ta med i studien. I tillegg ble informasjon som potensielt kunne avsløre deltagernes identitet ikke rapportert for å skåne personvernet deres, samt at jeg ga deltagerne ulike pseudonymer. Alle deltagerne fikk muligheten til å se over og eventuelt komme med endringer av transkripsjonene av intervjuene. Jeg har etter beste evne etterfulgt de etiske retningslinjene som har fulgt prosjektet og som ble nevnt for informantene, hvor jeg har sørget for at de skal forbli anonyme og hvor ingen skal ha muligheten til å gjenkjenne de enkelte utøverne (Sparks & Smith, 2014; Thagaard, 2018). Som ansvarlig for forskningsprosjektet har Christian Thue Bjørndal hjulpet meg med utformingen av det informerte samtykket, samt generell veiledning i forhold til andre etiske beslutninger.

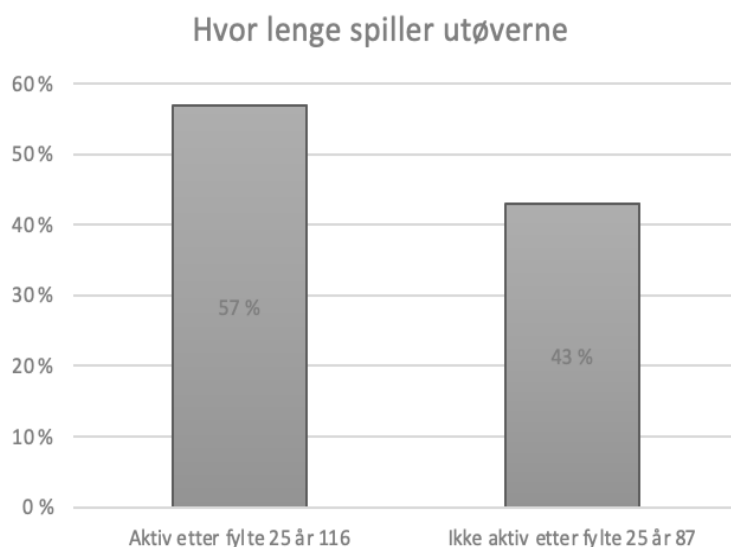
Resultater

Resultatkapitlet er organisert på følgende måte: I den første delen presenterer jeg svarene fra spørreundersøkelsen som gir et overordnet innblikk i hvordan håndballkarrierene til mannlige aldersbestemte landslagsspillere utfoldet seg. I den andre delen presenterer jeg tematisk resultatene fra de 10 spillerintervjuene. Hovedtemaene som kom frem gjennom analysen handlet om: (a) Totalbelastning: Hvordan de opplevde at det ble for mye håndball på ulike vis; (b) Prestasjonsfokus: Hvordan klima utøverne erfarte og hvordan det morsomme med håndballen ble borte; (c) Mangel på sosial støtte: Hvordan ulike relasjoner påvirket den videre deltagelsen til utøverne; (d) Vanskeligheten med å kombinere håndball og utdanning: Hvordan skole og utdanning ble problematisk å kombinere med elitesatsing; og (e) Skader og helseproblemer: Hvordan skader og andre helseproblemer påvirket den videre deltagelsen deres.

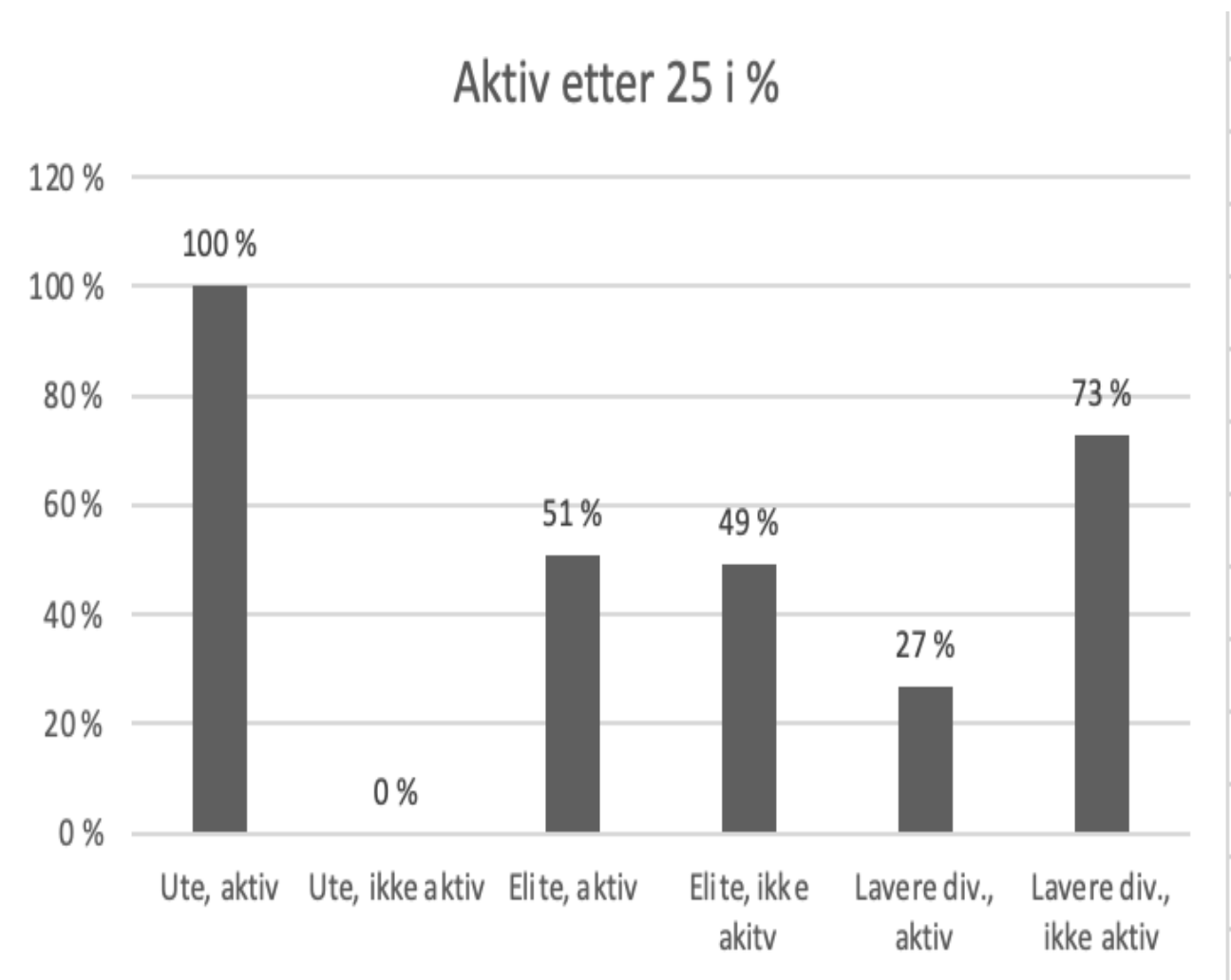
Hvor ble de av?

Resultatene viser at 43% (116 av 203) av spillerne ikke var aktive etter fylte 25 år, mens 57% prosent var aktive etter fylte 25 år (se Figur x). Alle utenlandsproffene (39) spilte forbi 25 år. Elitespillernes lengde på karrieren varierte. Her var det 51% (70) som spilte forbi 25 år og 49% (68) som avsluttet elitesatsingen sin før fylte 25 år. Mens utøverne fra lavere divisjoner var det 27% (7) som fortsatt var aktiv etter fylte 25 år, kontra 73% (19) som hadde lagt opp elitesatsingen sin før fylte 25 år. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 2 viser hvor stor prosentandel av spillerne som spilte forbi 25 år.

Figur 3 viser hvor stor prosentandel av de ulike spillergruppene som spilte forbi 25 år.

Som tabell 1 illustrerer så var det veldig stor variasjon i antall sesonger som spillerne i de ulike gruppene spilte aktivt. Utenlandsspillerne var den gruppen som spilte lengst, og snittet på 9,69 sesonger (Standardavvik 2,2). Spillerne som hadde spilt elite som sitt høyeste nivå snittet på 5 sesonger (Standardavvik 0,6). Mens de som tilhørte gruppen lavere divisjoner snittet på 2,65 sesonger (Standardavvik 0,8). Vi ser også samme trend ved å se på når spillerne enten la opp med håndball eller trappet ned elitesatsingen sin: gjennomsnittet for når utelandsspillerne ga seg var på 28,26 år (Standardavvik 2,2) er betraktelig høyere enn de andre spillergruppene. Elitespillerne på sin side ga seg når de var 26,29 år (Standardavvik 0,9). Mens de i lavere divisjoner ga seg når de var 20,74 år (Standardavvik 1,65), som vist i tabell 2.

Tabell 1 viser hvor mange sesonger de ulike spillergruppene spilte.

Nivå	Antall sesonger	Standardavvik
Utlandsproffer	9,69	2,2
Elite	5	0,6
1. divisjon eller lavere	2,65	0,8
Gjennomsnitt	5,58	1,01

Tabell 2 viser alderen til når de ulike spillergruppene sluttet eller trappet ned.

Nivå	Alder nedtrapping	Standardavvik
Utlandsproffer	28,26	2,2
Elite	26,29	0,9
1. divisjon eller lavere	20,74	1,6
Gjennomsnitt	25,93	0,9

Resultatene fra spørreundersøkelsen gir oss et bilde av hvor spillerne endte opp i systemet, men liten informasjon om *hvorfor* en så stor andel valgte å avslutte elitesatsingen. 10 deltagere ble derfor strategisk utvalgt og deretter intervjuet i et forsøk på å besvare dette. Deltagerne er alle tidligere aldersbestemte landslagspillere som minimum har en tellende landskamp for Norge. Utvalget er også variert. Med både utøvere som var med gjennom hele LM-reisen som var med på alle de ulike uttakene, hvor noen i utvalget er de med flest aldersbestemte landskamper fra spørreundersøkelsen (67). Samt noen utøvere som var mindre involvert og har kun noen få tellende kamper på aldersbestemt landslag (1-2). I tillegg er det flest informanter som har det jeg vil kalle normal erfaring fra aldersbestemte landslag hvor de har en god del kamper (15-20). Alle deltagerne som ble intervjuet hadde gitt seg med elitesatsingen før de fylte 25 år. Før vi vender blikket mot hovedårsakene til frafall som kom opp gjennom dataanalysen, skal vi se på hvordan hovedtrekkene ved håndballkarrierene til spillerne som ble intervjuet var.

Resultatene fra intervjuene er organisert under overskriftene: (a) barneårene; (b) ungdomsårene og satsningen; og (c) veien ut av idretten: Hovedårsakene til frafall.

Barneårene

Den vanligste introduksjonen som fem av deltagerne fortalte om, var at de på en eller annen måte ble påvirket av sine foreldre til å begynne med håndball. En annen hovedgrunn til at barn ofte velger å starte med en aktivitet er dersom venner driver med den samme aktiviteten – dette stemte for fire av deltagerne som fortalte at de begynte med håndball siden vennene deres enten dro de med, eller at de følte en egen trang til å starte med håndball de også fordi vennene spilte. Mens den siste av intervjupersonene fortalte om en mer særegen historie. Slik informantene fortalte om det så var det veldig naturlig for han å begynne med håndball siden det lokalt var en stor tradisjon å bedrive både håndball og fotball som barn.

Den største fellesnevneren i introduksjonen til håndball var at fedrene til fire av intervjupersonene var aktive håndballtrenere (på ulikt nivå, fra topptrener til breddetrener) da de vokste opp. Hvor flere av informantene beskrev at de praktisk talt vokste opp eller det typiske utsagnet «bodde i hallen». Flesteparten av informantene startet med håndball til normal tid, som er mellom seks og syv år. Endog så var det et par av utøverne som begynte å trene et år tidligere med de barna som er født i årgangen over. Det var derimot en i utvalget hvor introduksjonen skilte seg veldig ut fra normalen, hvor han ikke begynte før han var 12 år gammel.

Ungdomsårene og satsningen

Intervjupersonene beskrev en veldig lik idrettsoppvekst. De fleste trakk inn mange av de samme elementene om hvordan de bedrev idrett i ungdomsårene; hvor oppveksten deres var preget av mye aktivitet, flere idretter (oftest fotball og håndball), hvor de trente med vennene sine og en god blanding mellom organisert og uorganisert trening. Håndballtreningene ble beskrevet som mer organisert og profesjonelt enn det de andre idrettene de bedrev var. Dette at håndball var så organisert fra en veldig tidlig alder var noe som kom igjen i flere av historiene. Flere av intervjupersonene trakk også frem at de mimrer tilbake til tiden hvor de var timevis «nede på løkka» og spilte fotball med venner, hvor de trakk paralleller og sammenlignet med at det tilbudet ikke var der fra håndballsiden. Hallene var ofte stengte i ferier og hvis den var åpen så var det som oftest andre lag som hadde treninger eller kamper. Hvor flere av informantene oppsummerte med at det uorganiserte tilbudet til å drive med lekpreget håndball utenfor fastlagte treningstider ikke var til stede.

Intervjupersonene fortalte ulike historier om hvordan og på hvilket tidspunkt de bestemte seg for å satse på håndball. For de fleste så var valget om å satse håndball slik de la

det frem et veldig naturlig valg. Fem av spillerne fortalte om at de valgte håndball fordi de likte håndball best, eller siden det var den idretten de følte de hadde mest suksess i. Disse valgene ble tatt i en alder fra 13-16 år, hvor det var da intervjupersonene fortalte at de begynte å satse. To av de andre deltagere hadde historier som skiller seg ut fra det normative i denne studien. Disse to intervjupersonene fikk valget om å satse håndball påtvunget av treneren i den andre idretten, om å enten satse fult på [idrett] eller at de måtte finne seg en annen klubb å være del av. Begge disse valgte på bakgrunn av dette å slutte med den andre [idretten], og som en konsekvens av det satse på håndball. To av de andre intervjupersonene ble kontaktet av satsningsklubber/elitelag, hvor de beskrev at det hadde en stor innvirkning på valget deres om å satse håndball. Til slutt så har vi en historie som skiller seg ut fra de andre, hvor denne personen fortalte om at han ble skadet, som gjorde at han ble satt ut av spill over en lengre periode. Det som til slutt avgjorde valget om å satse håndball ovenfor den andre [idretten], var på grunnlag at han følte han ble godt ivaretatt i håndballmiljøet og spesielt av støttespillerne rundt laget, sammenlignet med den andre idretten hvor han beskrev at han nærmest følte seg glemt bort.

Hele utvalget beskrev tilnærmet like historier om at etter at de begynte å satse mer på håndballen så fikk det direkte følger. Hvor intervjupersonene beskrev at jo eldre de ble, desto høyere krav ble det stilt til dem. Det ble flere treninger, hvor flere trakk frem det faktumet av det å prestere ble betraktelig mye viktigere. Blant intervjupersonene var det ulike syn på om de likte den økte treningsmengden, men det kom tydelig frem at flere hadde bekymringer for at det var veldig tidkrevende. Mange av spillerne byttet klubb i ungdomsårene (13-16 år) som en følge av at de hadde valgt å satse håndball. Hvor noen av intervjupersonene trakk frem det faktumet at de hadde byttet klubb påvirket den videre deltagelsen deres negativt.

Årsaksforklaringen som ble gitt var at de ikke trivdes like godt som de gjorde før siden vennene deres ikke var der lenger. Det var derimot en som byttet klubb som beskrev at det ga ham økt motivasjonen siden da var han endelig på et lag hvor det å prestere var enda mer i fokus. Det var tre stykker som trakk frem det faktumet at jo mer seriøst det ble, jo mer ødela det for motivasjonen deres. De begrunnet det med at seriøsiteten, og spesielt fokuset på å prestere gikk på bekostning av det å ha det gøy og selve gleden med håndball. Som historiene til informantene fortalte så er det veldig mye som har påvirket den videre deltagelsen i håndballen for dem. Vi skal nå se på hvilke årsaker som førte til at de talentfulle utøverne valgte bort den videre elitesatsingen sin før de fylte 25 år.

Veien ut av idretten: Hovedårsakene til frafall

Årsakene som førte til frafall kan plasseres inn under disse hovedtemaene: (a) Totalbelastning; (b) prestasjonsfokus; (c) mangel på sosial støtte; (d); vanskeligheten med å kombinere håndball og utdanning; og (e) skader og andre helseproblemer, var de vanligste hovedårsakene til frafall. Årsakene til frafall berodde ikke på én enkelt årsak, men var alltid sammensatt av flere forskjellige faktorer, se tabell 3 for et overordnet bilde. Det var også flere mindre årsaker som førte til frafall, dog de gikk ikke nok igjen eller var for særegne til å nevnes som en kategori.

Tabell 3. Beskrivelse av frafallsårsaker, deltagerens nivå, satsningsalder og nedtrappingsalder.

Navn:	Hovedårsakene som intervjupersonene mener påvirket valget deres om å avslutte elitesatsingen sin:	Høyeste nivå, når de selv mente de begynte å satse håndball og alder nedtrapping:
Alex	Totalbelastningen ble for stor Savnet støttespiller Prioriterte utdanning Skader Følte han manglet spisskompetanse Uheldig fødselsår (oddetall)	Eliteserien, satset når han var 16 og sluttet når han var 19 år gammel.
Benjamin	Følte seg ikke verdsatt på LM Sønn til LM treneren spilte i samme posisjon Dårlig trenerforhold	Eliteserien, satset når han var 16 og sluttet når han var 18 år gammel.
Christoffer	Totalbelastningen ble for stor Savnet støttespiller Utdanning Press på resultater for tidlig Følte seg alene etter overgang til satsningsklubb	Eliteserien, satset når han var 13 og sluttet når han var 22 år gammel.
Daniel	Totalbelastningen ble for stor Savnet støttespiller Dårlig trenerforhold Utdanning Følte seg alene etter overgang til satsningsklubb	2. divisjon, satset når han var 14 og sluttet når han var 16 år gammel.
Eirik	Skader Trente for mye håndball som ung, kan ikke huske å ha trent skadeforebyggende	Eliteserien, satset når han var 14 og sluttet når han var 19 år gammel.
Fredrik	Totalbelastningen ble for stor Støttespiller Dårlig trenerforhold Følte seg ikke verdsatt	Eliteserien, satset når han var 14 og sluttet når han var 19 år gammel.
Georg	Totalbelastningen ble for stor Savnet støttespiller Dårlig trenerforhold Press på resultater for tidlig Uheldig fødselsår (oddetall)	1. divisjon, satset når han var 15 og sluttet når han var 19 år gammel.
Henrik	Utdanning Skader	1. divisjon, satset når han var 15 og sluttet når han var 19 år gammel.
Isak	Totalbelastningen ble for stor Dårlig trenerforhold Press på resultater for tidlig Klubbyte Toppidrettsskole	1. divisjon, satset når han var 16 sluttet når han var 19 år gammel.
Jon	Totalbelastningen ble for stor Savnet støttespiller Press på resultater for tidlig Klubbyte Manglet spisskompetanse	2. divisjon, satset når han var 14 sluttet når han var 17 år gammel.

Totalbelastningen ble for høy

I denne delen har vi sett på hva intervjupersonene beskrev som årsakene til hvorfor de valgte å avslutte elitesatsingen sin. Den årsaken som oftest ble trukket fram var at totalbelastningen ble for stor på et eller flere tidspunkt. Det var flere av informantene som nevnte at totalbelastningen ble for mye på et tidspunkt og at det var en av årsakene til at de valgte å avslutte elitesatsingen. Det er mange likheter i hva intervjupersonene beskrev som for mye, dog så var det noe forskjellige oppfatninger i hva som ble for mye for de enkelte informantene. For Fredrik ble det rett å slett alt for mye håndball: Han hadde en stor kampbelastning hvor han følte at håndball var det eneste han hadde tid til.

Hovedårsaken til at jeg sluttet var helt klart kampbelastning og at håndball var en 24/7 greie. Jeg husker jo veldig godt den ene juniorsesongen hvor det var en måned hvor jeg spilte 21 kamper. Et eksempel på hvordan det aldri ble pause var da jeg kom fra LM-samling i utlandet. Dagen etter jeg kom hjem fra samling så var det gutter-18 serie hvor det var rett på med helg og flere kamper. Også kommer ukedagene da har klubben spart opp kamper, fordi de vil jo gjerne ha med oss som var på samling, så da hadde de spart opp to kamper i 2. divisjon som vi skulle være med på. Så det ble liksom aldri slutt da. Jeg sleit aldri fysisk, så for meg så var det mest at man ble mentalt sliten. Det ble rett å slett for mye. (Fredrik, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Georg tydeliggjør at totalbelastningen ble for mye. For han så var det primært treningsbelastningen som tok på. En vanlig treningsdag siste året på videregående skole inneholdte trening med toppidrett på skolen før både junior- og elitetrening på ettermiddagen. Georg trakk inn at valget om å velge toppidrettslinje på videregående var en av hovedårsakene til at han ga seg med håndball.

Det valget jeg tok i 10. klasse om å begynne på toppidrettslinje, det er nok hovedgrunnen til at jeg sluttet når jeg ser tilbake. Fordi de tre årene hvor jeg gikk på VGS i nabobyen så var det ikke noe samarbeid mellom skolen og klubben. Det er klart at det blir tøft når man skal satse fullt og har håndball stort sett hver dag på skolen, hvor man er nødt til å prestere fordi du skal ha karakterer. Og hvor det ikke er noe samarbeid mellom klubb og skole som gjorde at det ble liten tid til alternativ trening eller styrketrening, og stort sett alltid tre håndballøkter om dagen. Så det var nok den kombinasjonen med dårlig kommunikasjon mellom skole og klubb og full satsning på både G-18 og elite hvor det gikk på bekostning av alt annet, både alternativ trening, men ikke minst venner og familie. (Georg 1. div, sluttet som 19 åring)

Det er flere som diskuterer valget vedrørende videregående skole, både Fredrik og Isak nevnte at det påvirket totalbelastningen deres så mye de begge etter hvert byttet seg vekk fra toppidrettslinjene.

Så mange treninger er sikkert fint for mange, men det fungerte rett og slett ikke for meg. Sånn i ettertid skulle jeg nok bare begynt på en vanlig skole og ikke Wang. Etter første året så byttet jeg skole tilbake til den lokale videregående skolen i byen min. Det ble så mye håndball at det ikke var noe gøy lengre, hvis du skjønner? (Isak, 1. div, sluttet som 19 åring)

Som Georg og Isak nevnte var valget deres vedrørende videregående noe som påvirket håndballkarrieren deres negativt. Fredrik forklarte at det å ha håndball på dagtid var en påkjenning. Det var enda en arena man måtte prestere på, med tanke på å få den karakteren man ønsket. Både Georg og Isak to fortalte om den fraværende kommunikasjonen mellom klubb og skole som en årsak til hvorfor det ikke fungerte.

I tillegg så hadde jeg jo håndball på skolen. Så siste året på videregående så bestemte jeg meg for å prøve og trappe ned, så da valgte jeg ikke toppidrett på skolen. Men da var jeg allerede for langt nede og motivasjonen kom aldri tilbake. (Fredrik, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Da Daniel var 15 år skrev han til treneren sin på LM, som hadde hovedansvaret for det LM-laget, at han trekk seg fra LM. Han sluttet helt med håndball når han var 16. Daniel var av den oppfatningen at han likte håndball, dog så var ikke håndball det eneste han ville bruke tiden på.

Det var veldig gøy og lærerikt å være involvert i LM, men etter et par år skreiv jeg til min daværende trener på LM at det hadde vært utrolig kjekt å få vært med, men at jeg måtte trekke meg, det ble rett å slett for mye for meg. Dette var jo da på videregående hvor jeg da følte jeg ikke hadde tid til å gjøre noe annet enn håndball, hadde verken ikke tid til skole eller noe annen fritid. Selv om jeg syntes håndball var gøy, så kjente jeg at det var ikke det eneste jeg ønsket å prioritere på det tidspunktet. (Daniel, 2. div, sluttet som 16 åring)

Eirik fortalte om at han ikke kan huske å ha drevet med noe særlig med skadeforebyggende eller alternativ trening i barne- og ungdomsårene. Eirik drev med fotball ved siden av håndballen til han var 14 år og det var der mesteparten av «varierte trening» kom fra. Etter

vært som karrieren til Eirik utviklet seg så slet han mer og mer med skulderskader. Skadeproblematikken gikk så langt at han måtte trappe ned elitesatsingen sin som 19 åring.

Jeg kan mer eller mindre ikke huske å ha trent noe særlig styrke eller trent noen typer for skadeforebyggende i min egen karriere ... jeg er jo trener nå hvor jeg ser hvor stort fokus det er på skadeforebyggende trening nå. Jeg skjønner at jeg hadde hatt veldig godt av litt mindre håndball og litt mer alternativ trening (Eirik, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Det var også noen av utøverne som rett å slett manglet noen som hadde ansvaret eller kontroll på for hvor mye belastning de ble utsatt for. Som Jon drøfter så savnet han en person som kunne fungert som kontrollør eller brems.

Hadde det vært en person preferert i klubb som man kunne regelmessig hatt samtaler og diskutert ting med, eller en i regionen eventuelt i verstefall nasjonalt som kunne fungert som kontrollør eller brems, så tror jeg det kunne utgjort en stor forskjell. (Jon, 2. div, sluttet som 17 åring).

Slik informantene fortalte så var totalbelastningen på et eller annet tidspunkt for stor til å tolerere, hvor det var store forskjeller på om det var for mye belastning på det fysiske, psykiske eller rett å slett det tidsmessige. Dette bidro til slutt til at de talentfulle utøverne valgte å trappe ned elitesatsingen sin tidlig. Det neste hovedtemaet, prestasjonsfokuset, var det som nest mest hyppigst ble drøftet i intervjuene.

Prestasjonsfokus

Prestasjonsfokuset fra tidlig alder førte til at det ble en stor belastning for Christoffer. Det gikk bra i ungdomsårene hvor det var mest gode prestasjoner og færre nedturer, men etter hvert når det oftere kom mindre gode prestasjoner var dette noe som påvirket motivasjonen hans dårlig. Christoffer trakk frem at han savnet at barne- og ungdomshåndballen var preget av mer lek og fokus på selve gleden ved idretten. Christoffer mener at motivasjon hans var feil konstruert og at det fikk følger for den videre deltagelsen. Hvor han konkluderte med at hovedgrunnen til at hans deltagelse i elitehåndball ble kortvarig var på grunn av et resultatorientert prestasjonsklima.

Det som jeg er sikker på ville gjort ting helt annerledes for meg er dersom gleden med håndball hadde vært mer i fokus. For det var jo så mye glede med leken, hvis den liksom hadde vært i grunn isteden for å være så resultatorientert, så tror jeg kanskje hadde spilt lenger som senior. Det resultatfokus fra en altfor tidlig alder, førte til så mye frustrasjon og negativitet når resultatene ikke kom. Allerede fra liksom 12-årsalderen var resultatet og hvor mange individuelle mål vi lagde det eneste vi brydde oss om. Hadde vi bare spilt og hatt det moro tror jeg det kunne vært en helt annen historie for meg. Jeg tror at tidlig resultatorientering er drepen for talentutvikling, det var det hvert fall for meg. (Christoffer, eliteserien, sluttet som 22 åring)

Jon beskrev også hva han følte som et altfor prestasjonsorientert klima i klubben han byttet til. Han byttet til det han beskrev som en satsningsklubb hvor resultater var veldig viktig, noe Jon kjente veldig på. Jon hadde gått fra å spille med kompisene sine i alle år hvor de gjorde det bra, men likevel så var det fokus på å ha det gøy. Det endret seg totalt da han byttet klubb og da juniorhåndballen begynte. Jon beskrev klubben og laget som et bredt lag hvor det var mange gode spillere å ta av, så hvis man ikke presterte på topp så ble man revet av banen og kom nødvendigvis ikke inn på igjen.

Det var et helt annet miljø enn hva jeg var vant til, her skulle det presteres perfekt, så presset i klubben var veldig høyt. Hvis jeg bomma på et innspill eksempelvis så var det huden full av kjeft på trening eller revet av banen i kamp. Til slutt så ble man jo redd for å gjøre feil, så jeg spilte jo med høye skuldre for å unngå kritikk. Så det var jo her jeg mistet lysten på å spille håndball, de fjernet jo gleden ved idretten jeg elsket. (Jon 2. div, sluttet som 17 åring)

Det var flere av intervjupersonene som fortalte om at de følte at håndball ble for seriøst for tidlig, eller at det morsomme aspektet med idretten ble fjernet for tidlig i forhold til hva de skulle ønske. Christoffer fortalte at han og andre talenter ville utviklet seg uansett, og følte at det var unødvendig at det skulle være så seriøst så tidlig.

Jeg følte at det ble for seriøst for tidlig (fra 11-12 års alderen), hvor vi gikk bort fra å ha det gøy og hadde et altfor stort fokus på å prestere bra. Jeg tror vi talenter hadde utviklet oss uansett. Det jeg hadde hatt et håp om, som tror kanskje hadde gjort ting helt annerledes for meg er at liksom gleden med håndball hadde vært mer i fokus. for det var jo så mye glede med leken, hvis den liksom hadde vært i grunn hele tiden isteden for å være så resultatorientert, så

tror jeg kanskje at jeg hadde spilt lenger på senior siden jeg hadde hatt det morsommere.
(Christoffer, eliteserien, sluttet som 22 åring)

Georg fortalte om hvor ensidig håndballen ble, spesielt for han som var målvakt. Det var ikke noe særlig variasjon for han i en treningsuke. Han fortalte også om at han syntes det var leit at man måtte si fra seg fotballen i en alder av 14 år siden det ble hevdet at det gikk på bekostning av håndballsatsningen.

Jeg husker godt når beach-håndballen kom, det var et deilig avbrekk på sommeren. Det var et høydepunkt for meg for jeg fikk spille ute (på banen) og man fikk lov til å leke seg litt. Det var jo dødsøy, det var ikke noe press og alt handlet bare om leken. Jeg tror sånn sett at det var alt for tidlig satsning på håndballen. Når du er 14 år og må liksom si fra deg fotballen fordi du ikke klarer å kombinere, det er for tidlig vil jeg helt objektivt mene. (Georg, 1. div, sluttet som 19 åring)

Prestasjonsfokuset tok overhånd på forskjellige måter for de ulike informantene. Hvor man ser at fokuset på å prestere kan få negative følger for videre deltagelse i eliteidrett. Mangel på sosial støtte er også et av temaene som ble drøftet mye i intervjuene.

Mangel på sosial støtte

Flere av intervjupersonene trakk frem at dårlige trenerforhold har vært med på eller direkte avgjort at de valgte å gi seg med elitesatsingen. Daniel, Isak og Georg forklarte at de manglet en trener eller en i støtteapparatet som viste at de brydde seg om utøverne. De savnet at treneren ikke bare var en instruktør, men at trenerne også visste interesse vedrørende de som individer. Georg trakk frem at treneren han hadde var så ekstremt dårlig på det psykososiale at han sluttet å dukke opp på treninger.

Han var en faglig dyktig trener, men der stoppet det egentlig. Han mangla litt på det medmenneskelige, det å ivareta oss spillerne, å ta de samtalene i hverdagen om hvordan det går og veldig dårlig på å holde avtaler ... Var faktisk innom mailen, så kom jeg over noen e-post hvor det sto sånn ” Unnskyld for at jeg høvla over deg på treninga!”, for det var et eller annet som hadde skjedd hvor han kjeftet oss huden full på trening ... Han dukket jo ikke opp når vi hadde planlagt et møte om hvordan jeg hadde det. Så til slutt sendte jeg en e-post hvor

jeg ga beskjed om at jeg trengte en ukes pause. Den uken ble til to, også ble den til tre også varte pausen for alltid. (Georg, 1- div, sluttet som 19 åring)

Benjamin hadde et negativt forhold til LM-treneren sin. Han beskrev at han så på seg selv som den beste spilleren i landet i den posisjonen, noe han visste frem ved flere anledninger ved krets lag og sparserien. Etter disse prestasjonene ble han ikke tatt ut på neste (LM)samling. Da han endelig ble tatt ut så følte han seg ikke verdsatt, og urettferdig behandlet. Benjamin trakk også frem at han ble stilt et ultimatum i felleskap da han var 16 år. Hvor treneren (på LM) la frem at Benjamin enten måtte slutte med den andre idretten som han bedrev dersom han fortsatt ønsket en plass på dette (LM)laget.

Når jeg først kom inn på LM, så spilte sønnen til en av trenerne samme posisjon som meg. Han hadde klippekort mens jeg aldri fikk sjansen. Jeg følte meg ikke verdsatt av trenerne. Også husker jeg veldig godt på et møte vi hadde på LM hvor denne treneren sier høyt foran alle at jeg enten må slutte med den andre idretten min, ellers så har jeg ikke noe plass på dette laget. (Benjamin, eliteserien, sluttet som 18 åring).

Alex, Christoffer og Daniel nevnte alle at de manglet en person som kunne støttet de. Intervjupersonene beskrev at de ofte følte seg veldig alene og at man bare ble en person i en stor gruppe. Som Alex beskrev så hadde han en viktig støttespiller som var veldig sentral for han, men etter verdt var ikke den personen med i bildet og Alex beskrev at han savnet en person han kunne sparre med etter at støttespilleren forsvant.

Jeg hadde en ressursperson som var spesielt viktig for meg gjennom oppveksten, men han forsvant litt ut av bildet de siste årene. Jeg tror om jeg hadde hatt han der eventuelt en annen ressursperson som jeg hadde hatt et nært forhold til. Hvor vi kunne sparret, diskutert og lagt opp et bedre opplegg kunne det gjort ting annerledes. (Alex, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Både Christoffer og Daniel følte veldig på at de følte seg alene etter en overgang til en mer satsende klubb. Hvor en fellesnevner er at begge to følte de manglet noen i klubben som brydde seg om dem.

Etter overgangen til eliteklubben så følte jeg meg ganske alene, det var lite opplegg rundt meg som ung utøver og det er kanskje egoistisk av meg å tenke sånn, men jeg følte at jeg bare var en spiller i en stor tropp. Hvor jeg føler at jeg manglet noen som kunne på en måte ha litt

ansvaret for meg, hvor jeg kunne trenge litt mer samtaler, backing og litt mer individuell oppfølging av meg som utøver fordi du blir liksom bare en del av en stor tropp hvor man føler seg veldig alene (Christoffer, eliteserien, sluttet som 22 åring).

Alex og Georg diskuterer det faktumet at de er født i oddetallsår. Hvor begge nevnte at det var vanskelig å komme inn i de ulike lagene, de andre spillerne kjente hverandre fra både tidligere samlinger, men også at de har spilt mot hverandre i mange år.

De andre hadde spilt mye sammen og mot hverandre så de hadde allerede hatt et samhold og forhold mellom seg. Så jeg følte jeg kom veldig sånn utenfra når jeg kom med på LM hvor jeg ikke følte at jeg var en del av felleskapet. (Georg, 1. idv, sluttet som 19 åring)

Mangel på sosial støtte er et ganske bredt hovedtema. Hvor vi ser at på ulike måter så var det flere av informantene som ikke fikk den oppfølgingen de trengte, følte seg alene eller følte mangelfull tilhørighet. Hvor dette var med på å avgjøre valget deres om å avslutte elitesatsingen sin tidlig. Vanskeligheter med å kombinere håndball og utdanning er et annet hovedtema som ofte ble diskutert i intervjuene hvor mangelfull oppfølging og lite tid står sentralt.

Vanskeligheter med å kombinere håndball og utdanning

Alex, Christoffer og Daniel valgte bort håndballsatsningen sin på grunn av at de ville prioritere utdanning. Alle tre følte det ble veldig vanskelig å kombinere det å studere sammen med å satse på håndball.

Jeg opplevde at det var veldig vanskelig å kombinere studier sammen med håndball. Studier var liksom veldig viktig for meg og det å få meg en utdanning. Da jeg ikke så noen mulighet til å få til det her til samtidig så valgte jeg å legge opp med håndballen. (Christoffer, eliteserien, sluttet som 22 åring)

Daniel trakk frem det elementet at han ikke hadde tid til å gjøre skole på videregående siden håndballen var så tidsslukende. Daniel var den av intervjupersonene som ga seg med håndball tidligst. Det faktumet at han ikke hadde tid til noe annet ble avgjørende.

Dette var jo da første året på videregående hvor jeg da følte jeg ikke hadde tid til å gjøre noe annet enn håndball, hadde ikke tid til å gjøre skole. Selv om jeg syntes håndball var gøy, så kjente jeg at det var ikke det eneste jeg ønsket å prioritere på det tidspunktet. (Daniel, 2. div, sluttet som 16 åring)

Alex diskuterte at han syntes det var dumt at han ikke hadde noen som kunne hjulpet ham med tilpassingen av studie med håndball. Han følte at han måtte slutte med håndballen siden han ikke hadde tid til å prioritere studier. Samtidig påpekte Alex at om ting hadde vært annerledes så kunne han fortsatt håndballsatsningen, hvor han kunne byttet ut deltidsjobben sin med håndballen om det bare hadde vært enklere tilrettelagt for.

Hadde jeg hatt en person hvor jeg kunne diskutert i forhold til belastning og spesielt utdanning så kunne det gjort ting helt annerledes. Jeg ser jo i ettertid at det fint kunne fortsatt og spilt håndball, jeg valgte jo å slutte og heller ta en deltidsjobb for å leve ved siden av studie. Jeg kunne jo istedenfor å jobbe bare spilt håndball og fått inn inntekt der isteden. Så ting kunne vært annerledes for meg om det var bedre tilpasset hverdagen min. (Alex, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Henrik fortalte om noe som lignet på Alex sine skildringer vedrørende å ikke ha tid til å kombinere jobb med håndball. Der han diskuterer at dersom det hadde vært bedre tilrettelagt slik at han kunne kombinert håndballen med den nye jobben kunne det gjort utsalg ved at han at ikke ga seg som 19. åring.

Jeg hadde nettopp fått meg en ny jobb innen utdanningen jeg tok. Men om det hadde vært bedre muligheter å kombinere håndball med jobb så er det klart at det kunne gjort at jeg satset lenger, samt så lenge problemene i ryggen ikke hadde vært for ille. (Henrik, 1. div, sluttet som 19 åring)

Flere av informantene fortalte om uheldige opplevelser i forbindelse med skole og utdanning som var med på å avslutte elitesatsingen deres tidlig. Hvor det at det var vanskelig å kombinere andre viktige arenaer som jobb og utdanning med håndball av diverse årsaker. Nå skal vi se på den siste hovedkategorien som var skader.

Skader og helseproblemer

To av intervjupersonene forklarte at de måtte gi seg med håndball grunnet alvorlige skader. I tillegg var det en som beskrev at redselen for å bli skadet var en av hovedgrunnene til at han avsluttet elitesatsingen. Eirik pådro seg en alvorlig skade da han gikk på videregående som holdt han ute av store deler av denne perioden. Eirik konkluderer ved å se tilbake på håndballkarrieren at han trente alt for mye håndball og nærmest ingen alternativ eller skadeforebyggende-trening, som han trakk frem som var katalysatoren for at han ble skadet.

Henrik begynte å kjenne enorme smerter i ryggen da han var rundt 18 år gammel. Han husker ikke om smertene oppsto som én smell eller om de oppsto som en belastningsskade, men plagende ble bare sterkere. Det var primært skader som førte til at Henrik måtte legge opp med håndball.

Så klart når jeg ser tilbake skulle jeg ønske at jeg hadde prøvd å gjøre mer for å kunne fortsette å spille for og sett hvor langt det kunne gått. Men når det gjorde så vondt å spille og i tillegg så mye plager med ryggen til vanlig så var det kanskje ikke meningen at man skulle fortsette å spille håndball. (Henrik, 1. div, sluttet som 19 åring)

Alex trakk frem at håndball er en veldig krevende sport for kroppen, hvor mange ender opp med seriøse skader. Hvor han fortalte at siden håndball er en så fysisk påkjenning for kroppen at det trolig ikke ville vært det lureste for kroppen om han skulle spilt ti til femten år til med elitehåndball. I tillegg kjente han mange som hadde røket korsbåndet og dette var noe han absolutt ikke hadde lyst til. Dermed spilte redsel for skader og bekymring for egen kropp inn på at han valgte å avsluttet elitesatsingen sin.

Hvis jeg skulle spilte det i ti til femten år til at det kanskje ikke var det beste for kroppen i det lange løp. Siden det er så mye skader, det er jo mange rundt meg som tok korsbåndet, som jeg ikke hadde så veldig lyst til. (Alex, eliteserien, sluttet som 19 åring)

Redselen for å bli såpass skadet slik at det ville påvirket det videre liv, en belastningsskade (skulder) og en uvanlig ryggskade, oppsummerer skadene fra denne innsamlingen. Slik informantene fortalte sine historier så var grunnen til at utøverne valgte å gi seg med elitesatsingen sin aldri berodd på kun én enkelt årsak, men at det var komplekst og alltid sammensatt av flere årsaker.

Diskusjon

I denne studien har jeg undersøkt hvorvidt aldersbestemte landslagsspillere i norsk herrehåndball fortsetter eller gir seg tidlig med elitesatsingen sin. Videre har jeg undersøkt hvorfor talentfulle mannlige håndballspillere med aldersbestemt landslagserfaring velger bort elitesatsingen når de har gode forutsetninger for å lykkes. Resultatene fra kartleggelsen viste at det var 43% av de talentfulle utøverne som ga seg før fylte 25 år, og at årsakene til hvorfor unge talentfulle utøvere velger bort elitesatsingen sin er ulike og sammensatte. I denne diskusjonen fokuserer jeg derfor på de store linjene i karriereforløpene til spillerne i studien som helhet. Deretter diskuterer jeg de fem ulike årsakene for frafall som studien identifiserer: (a) Totalbelastningen ble for høy; (b) prestasjonsfokuset ble overveldende; (c) mangel på sosial støtte; (d) vanskeligheten med å kombinere håndball og utdanning; og (e) skader og helseproblemer. Til slutt deler jeg noen tanker om videre forskning og praktiske implikasjoner for særforbund, klubber og trenere.

Som figur 2 viser så var det hele 43% av utøverne som ikke var aktive etter de hadde fylt 25 år. Dette stemmer overens med resultatene fra flere tidligere studier som har vist at unge talentfulle utøvere ofte blir skadet, utbrent og/eller velger å slutte med idrett og elitesatsing (Bjørndal et al., 2017; Isoard-Gauthier, Guillet-Descas & Gustafsson, 2016). Derimot viser resultatene at alle spillerne som hadde spilt i utlandet, spilte forbi fylte 25 år. Hvis vi sammenligner dette med utøverne som hadde spilt på elitenivå så var det bare 51% som spilte forbi 25 år. Dette er et interessant funn fordi trenden viser at hvis man kommer ut forbi nasjonal liga og blir utenlandsproff så var det ingen som valgte å gi seg med elitesatsingen sin tidlig. Derimot om man «bare» nådde elitenivå så var det nesten like mange som ga seg tidlig, sammenlignet med de som fortsatte med elitesatsingen sin. I tillegg har vi har den siste kategorien med spillere som ikke nådde elitenivå (1. divisjon eller lavere) hvor det kun var 23% som spilte forbi 25 år. Resultatene viser derfor en klar sammenlignbar trend med tanke på hvor langt man når og hvor lenge man spiller. Jeg kjenner ikke til sammenlignbare studier, men årsakene til dette kan kanskje være relatert til profesjonalisering og hvordan håndball først blir et yrke spilleren kan livnære seg godt av som utenlandsproff (Ronglan & Agergaard, 2015).

Frafallsårsakene blant de aldersbestemte landslagsspillerne som avsluttet elitesatsningen tidlig kan deles inn i fem hovedkategorier: (a) Totalbelastningen ble for høy; Hvor informantene beskrev hvordan håndballen opplevdes som for mye på ulike vis, for eksempel ved at det ble for mye belastning eller at håndball ble så tidsoppslukende at de ikke

hadde tid til å gjøre noe annet utenom å tenke, spise og sove håndball; (b) prestasjonsfokus ble overveldende: Hvor informantene beskrev at treningsklima som de hadde vært eksponert for, samt mangelfull glede med håndballen førte til at de ikke lenger hadde et tilstrekkelig behov for å fortsette elitesatsingen; (c) mangel på sosial støtte: Hvor informantene beskrev at ulike forhold som mangelfull trenings- og kampeksponeering, mangel på støttespillere eller at man ikke spilte håndball med venner lenger, påvirket den videre deltagelsen til utøverne negativt; (d) vanskeligheten med å kombinere håndball og utdanning: Hvordan videregående skole og høyere utdanning ble vanskelig å kombinere med elitesatsing; og (e) skader og helseproblemer: Hvor noen informanter ble sterkt preget av skader og andre helseproblemer som førte til at de måtte avslutte elitesatsingen deres.

Den første hovedårsaken til hvorfor unge håndballspillere med aldersbestemt langslags erfaring valgte bort elitesatsingen sin var for høy totalbelastning. Dette sammenfaller med tidligere studier av norske kvinnelige aldersbestemte landslagsspillere som viser hvordan samarbeidet mellom klubb, skole og landslag ofte er mangelfullt, og kan få negative følger ved at spillere blir utbrent og skadet (Bjørndal, Andersen & Rongland 2017). Dette stemmer også overens med resultatene fra en ny studie på hvordan idrettskolene i norsk idrett påvirker utviklingen av unge utøvere, som viser hvordan kommunikasjonen og samarbeidet mellom klubb og skole er avgjørende for bærekraftig talentutvikling (Bjørndal & Gjesdal, 2020). Eksempelvis så nevnte flere av deltagerne i min studie hvordan man alltid måtte være «på» i egen utviklingsprosess. Dette enten om det var på klubbtrening, skoletrening eller samlinger så måtte man alltid prestere. I tillegg til at det alltid var viktig å prestere på trening var det alltid en viktig kamp rundt neste hjørne. En potensiell løsning på dette problemet, er om det hadde blitt iverksatt en ordning der klubb- og skoletrenerne var påtvunget til å samarbeide og kommunisere hvordan man legger opp belastningen for de individuelle utøverne, slik at man minsker risikoen for negative følger ved at utøverne blir presset til å trene mer enn de bør. Flere av deltagerne nevnte således at de trente mer eller hardere enn hva de optimalt kunne/burde/skulle. Men som en av informantene nevnte så kunne de jo ikke si i fra om at det var for mye, for da ble man jo sett på som dårlig trent, eller at man ikke hadde riktig innstilling til å bli best. Her kan vi trekke en parallell til de sterke ideene om treningsmengde som dominerer moderne eliteidrett, og norsk talentutviklingsskultur spesielt, i forlengelsen av 10 000 timers-prinsippet som Ericsson med kollegaer introduserte (Ericsson et al., 1993). Den sterke ideen om treningsmengde påvirker således dynamikken mellom hvordan utøverne tenker og hvordan trenere uttrykker seg, selv om nyere forskning har kritisert eller tilbakevist gyldigheten til studier på strukturert og målrettet trening (Baker, Cote, & Abernethy, 2003;

Vaeyens, Güllich, Warr, & Philippaerts, 2009). Således vil en overdreven vekt på treningsmengde eller bestemte treningsformer kunne stå i fare for å marginalisere andre, og mer helhetlige forståelser av utviklingsprosesser (Barker, Barker-Ruchti & Lee, 2014).

Den andre hovedårsaken til frafall var relatert til et sterkt prestasjonsfokus. Som tidligere forskning viser, så kan et for stort prestasjonsfokus eller det at idretten blir for seriøst føre til frafall og/eller være en barriere for suksessfulle overganger til elitenivå (Bjørndal et al., 2017; Persson, et al., 2020). For eksempel trakk en av intervjupersonene frem at det ble alt for stort fokus på prestasjon fra en veldig tidlig alder (11-12 års alder). I lys av tidligere studier på deltagelse og frafall fra idretten så er et sterkt prestasjonsfokus også assosiert med negative konsekvenser for motivasjonen og videre deltagelse i idretten (Bailey & Collins, 2013; Persson et al., 2020). For eksempel fortalte en av intervjupersonene i min studie om hvordan han meldte overgang til en mer satsende klubb og opplevde et kultursjokk, fordi det han opplevde var så høye krav at han til slutt trente med høye skuldre som gjorde at han var redd for å gjøre feil og som en følge av det mistet idrettsleden. Som de utøverne som følte at prestasjonsfokus tok overhånd beskrev, så fjernet dette gleden og lysten til å satse håndball ved at det et ble for stort fokus på å prestere. I motsetning viser gjentatte studier at idretts glede er hovedårsak til at unge starter, forblir og/eller (ved mangel på) slutter i idretten (Crane & Temple, 2015; Seippel, Sisjord, & Strandbu, 2016; Persson et al., 2020).

Den tredje hovedårsaken til frafall kan relateres til mangel på sosial støtte. I en lagidrett som håndball er det mange faktorer som er med å spille inn på hvordan en utøver har det sosialt, og det er mange aspekter som kan være med på at en utøver kan føle mangel på sosial støtte. Tidligere studier har vist at viktigheten av sosial tilhørighet, for eksempel ved å føle seg som en del av noe større og/eller være med venner, er en av de viktigste faktorene for videre deltagelse i idretten (Strandbu, Stefansen & Smette, 2016). Studien til Sarrazin, Vallerand, Guillet, Pelletier, & Cury (2002) viser således at franske håndballspillere som hadde høyere grad av sosial tilhørighet hadde mindre sannsynlighet for å slutte med håndball sammenlignet med de som hadde lav sosial tilhørighet. Dette kan man se i lys av en tidligere studie som konkluderte med at spillere i lagsport i mye større grad blir påvirket av hvordan den sosiale sammenhengen i laget er sammensatt, og hvor vidt man føler en tilhørighet påvirker den videre deltagelse i idretten (Molinero, Salguero, Tuero, Alvarez & Marquez, 2006). Således kan sosial støtte ses i nær sammenheng med motivasjonskvaliteten til utøveren (Deci & Ryan, 2012). Selv om det var flere årsaker for hvorfor deltagerne i studien min opplevde mangel på sosial støtte, så var alle/de fleste knyttet til mangelfull sosial tilhørighet. Bytte av klubb til et satsningslag med bedre medspillere og eventuelt trenere vil naturligvis

kunne være et bra steg med tanke på den individuelle utviklingen til en ung håndballspiller. Det er et naturlig steg for en talentfulle håndballspillere å ønske en større, annerledes utfordring som kan sette fart på utviklingen deres. Dog så viser mine resultater også at et velment bytte av klubb kan få utilsiktede, negative konsekvenser. Som to av informantene i denne studien trakk frem, så medførte et klubbytte at håndball ble mindre gøy, det ble mer seriøst enn de hadde ønsket og/eller at de ikke trente sammen med vennene sine lengre. Å ha det gøy med idretten må ses i sammenheng med muligheten for å danne langvarige vennskap, som er en av de viktigste årsakene til at man blir i idretten (Seippel et al., 2016). Å ha det gøy med idrett og lagkamerater er en helt sentral forutsetning for at utøvere blir i idretten (Persson et al., 2020). Derfor bør denne kunnskapen komme mer i lys gjennom trenerutdanninger, kurs og generelt ut til de som er ansvarlig for idretten, også til fordel for et mer teknisk-metodisk idrettsfokus.

Den fjerde hovedårsaken til frafall var relatert til vanskeligheten av å kombinere håndball og utdanning. Resultatene fra en nyere, norsk studie av årsakene til hvorfor unge utøvere velger å slutte med idrett, viser resultatene at den nest hyppigste årsaken er vanskeligheten av å kombinere skole med idretten (Persson et al., 2020). Til sammenligning har andre forskere argumentert for at man må velge mellom å fokusere på *enten* skole eller idrett for å lykkes i idrett (Aquilina, 2013). I motsatt tilfelle, og i forlengelsen av Persson et al. (2020) viser mine resultater nettopp det at utøverne ofte ikke har tilstrekkelig tid til å bedrive andre aktiviteter som for eksempel skolearbeid siden håndballen er så viktig og slukker opp så mye av den begrensede tiden, og hvordan dette kan bli problematisk. Det virker som at dersom man ønsker å satse for fullt på håndballen i Norge, så har man dessverre ikke muligheten til å være til stede på andre viktige arenaer i livet. Dette kan være problematisk i et psyko-sosialt perspektiv hvor det er bred enighet om at unge må få mulighet til å utvikle en flerdimensjonal og mangefasettert identitet på veien mot å bli trygge voksenpersoner (Nielsen & Thing, 2019). Selv om studien til Persson med kollegaer (2020) har undersøkt veldig forskjellige utøvergrupper, hvor min studie handlet om en spisset gruppe av unge utøvere, så sammenfaller resultatene i de to studiene langt på vei. Persson et al., (2020) konkluderer således med at hvis målet er å holde så mange ungdommer involvert i idretten, så må ungdomsidrett organiseres på en slik måte at ungdommene kan balansere idrettsdeltagelsen sin med andre viktige arenaer i livet deres.

Den femte hovedårsaken til at spillerne valgte bort håndballsatsningen var relatert til skader og helseproblemer. Flere studier har vist hvordan skader og helseproblemer er kontraproduktivt på langsiktig spillerutvikling, og hvordan utøvere enten velger å gi seg, eller

blir tvunget til å avslutte elitesatsingen (Aasheim, Stavenes, Andersson, Engbretsen & Clarsen, 2018; Bjørndal et al., 2021; Bjørndal & Gjesdal, 2020; Moseid, et al., 2018; Von Rosen, Kottorp, Fridén, Frohm, & Heijne, 2018). Blant annet viser en nyere studie at hele 91% opplevde problemer med overbelastningskader i løpet av sesongen (Aasheim et al., 2018). En av informanten fortalte at hovedgrunnen til at han måtte slutte med elitesatsingen sin var siden han pådro seg en så alvorlig belastningskade i skulderen, som gjorde det nærmest umulig å satse videre. Det var derfor ekstra interessant at han senere i intervjuet la frem hvor lite alternativ trening han faktisk hadde gjennomført, noe som kan tolkes i retning av tidlig spesialisering (Myer et al., 2015). Det er derfor viktig å vurdere tiltak for å redusere skader og helseproblemer knyttet til håndballaktivitet, samt kritisk vurdere hvor mye vi trener, hvor hardt vi trener, hvordan vi trener, antall kamper som spilles og hvor lang tid det er mellom disse (Bjørndal et al., 2021).

Med tanke på trenings- og kampbelastningen som blir rapportert i studier av norske håndballspillere (se for eksempel, Bjørndal et al., 2021) kan man derfor anta at mange utøvere mest sannsynlig ikke får den restitusjonen de trenger. Dette stemmer godt med historiene fra noen av informantene i denne studien, hvor nettopp skader var hovedgrunnen til at håndballkarrieren deres dessverre ble kuttet ufrivillig kort. Således gikk flesteparten av informantene mine på toppidrettskoler eller skole med håndballlinje, flere meldte overgang til satsningslag og alle utøvere ble selektert til ulike talentutviklingsprogrammer som aldersbestemte landslag. For eksempel indikerer tidligere studier at norske utøvere som gikk på toppidrettskoler hadde en høy forekomst av skader og sykdom, hvor ukentlig forekomst av helseproblemer var rapportert til å være 43% for alle, og enda høyere blant utøverne som bedrev lagidrett (Moseid et al., 2018). Resultater fra svenske idrettskoler indikerer også tilsvarende høye nivåer av skader hos utøverne (Von Rosen et al., 2018). Studien til Bjørndal med kollegaer (2021) viser til at belastningen som unge håndballspillere som deltar i toppidrettskoler blir eksponert for en veldig høy belastning. Disse funnene indikerer direkte at den belastningen unge håndballspillere er eksponert for er for belastende, og hvor idrettskoler og toppidrettslinjer øker sjansene betraktelig for at utøverne blir skadet. Selv om det ikke er toppidrettskolene sine metoder isolert som fører til negative konsekvenser, så er de en viktig aktør som kan være med på å gjøre totalbelastningen for talentfulle utøvere uholdbar. Også Bjørndal med kollegaer (2021) konkluderer med at arbeidet med utviklingen av utøvere bør basere seg på kunnskap om konsekvensene av for mye trening og for stor kampbelastningen som utøverne blir utsatt for og hvilken skaderisiko som følger med.

Praktiske implikasjoner

I denne studien har jeg forsøkt å vise hvorfor mannlige håndballspillere med gode forutsetninger for å etablere seg i elitehåndball enten velger bort håndball eller blir tvunget til å avslutte karrierene deres tidligere enn planlagt, på bakgrunn av ulike og sammensatte faktorer. Jeg har også forsøkt å problematisere hvordan talentfulle utøverne i norsk herrehåndball blir eksponert for en stor totalbelastning, samt flere andre forhold som fører til at de velger bort håndballsatsningen sin.

Hensikten med problematiseringen av hvordan vi driver talentutvikling i håndballmiljøet er ikke for å anklage trenere for å utøve normaliserende praksis med negative følger. Kritikken som rettes mot hvordan vi kan arbeide enda bedre i norsk ungdomshåndball kan derfor ikke ses utifra resultatene som Norge har prestert på internasjonalt seniornivå de seneste årene, hvor vi helt klart klarer å få fram mange gode utøvere. Spørsmålet blir heller om vi kunne ha fått fram enda flere, men også hva konsekvensene av dagens talentutvikling blir for mange unge håndballspillere. Å endre praksis kan vise seg å være vanskelig, spesielt siden trenere og andre som er ansvarlig for spillerutvikling selv er sosialisert inn i bestemte kulturelle måter å drive talentutvikling på som «riktige og viktige» (Denison, Jones & Mills 2019; Jones, 2006). Samtidig som en større kulturendring kan være både vanskelig og nødvendig, ønsker jeg å også å komme med forslag til noen konkrete tiltak.

Idretten bør derfor legge til rette for at man kan balansere idrettsdeltagelsen sin med andre viktige arenaer i livet sitt. Dette kan medføre at utøvere har muligheten til å gjøre andre ting de syntes er viktige, og som kan virke positivt for motivasjonen deres også for idrett. En mer fleksibel ungdomsidrett vil også kunne redusere belastningen til utøverne, og gi rom for andre viktige områder for identitetsutvikling.

At totalbelastningen ble for stor var den årsaken som kom hyppigst fram. For å løse problematikken med en altfor stor belastning så er det flere tiltak som kan minske dette, hvor Norges Håndballforbund bør se på hvor mye de mest talentfulle utøverne trener, ha større aksept for at unge utøvere har flere interesser enn kun håndball i ungdomstiden, legge bedre retningslinjer for roteringer på uttak (slik at belastningen blir mindre på de som til enhver tid vurderes som mest talentfulle) og lete etter konkrete måter å forbedre kommunikasjonen mellom de aktuelle aktørene som har ansvar for spillerutviklingen, herunder spesielt skole og klubb, hvor utøverne tilbringer mest tid, men også regionale miljøer og aldersbestemte landslag. Å utdanne trenere og andre aktører om hvor stor skadeproblematikken i håndball er

og hvor viktig alternativ trening kan være for å unngå at vi mister talentfulle utøvere til skader blir viktig.

Det overdrevne prestasjonsfokus som flere i studien opplevde som negativt for den videre satsningen deres må løses ved å endre fokus på resultat, prestasjon eller utvikling som noe normativt i barne- og ungdomsidretten. De mest talentfulle utøverne vil, etter min forståelse, bli utviklet uansett. Det er dermed viktigere at idretten blir lagt opp på en slik måte at gleden blir ivaretatt for en større bredde slik at flest mulig blir i idretten, og flere med tiden kan blomstre. Det er spesielt viktig å merke seg at også et sterkt, normativt fokus på utvikling kan ha negative konsekvenser for den videre idrettsdeltagelsen.

Det å trives i idretten er ekstremt viktig, dermed bør man iverksette tiltak som øker den sosiale tilhørigheten i idretten. Dette er primært et treneransvar, men viser også hvordan det er viktig å tilrettelegge idrettsaktivitet for barn og unge sammen med venner. Et annet tiltak er å sørge for at man føler seg velkommen på samlinger og hvordan den sosiale dimensjonen også her er relatert til fortsatt deltagelse og idrettsutvikling, uavhengig av om man har deltatt mye eller lite i forkant.

Siden det i dag kan være vanskelig å kombinere håndball med andre viktige områder som skole eller utdanning, men også andre interesser og aktiviteter, bør man se på hvordan en kan øke fleksibiliteten i ungdomsidretten og hva trenere har aksept for at utøverne på laget eller i landslagsmiljøet gjør og hvilke valg de tar. Det blir således viktig å skape rom for å balansere idrettsdeltagelsen med andre arenaer i livet gjennom ungdomsårene.

Det blir videre viktig å utdanne trenere for hvordan de kan redusere skaderisikoen, også utover å lære bort oppvarming og fysisk ressurstrening. En forståelse av idrettens egenart og treningsprosessen som helhet bør her stå sentralt (Pol et al., 2020). Derfor trenger vi også gode retningslinjer for hvor mye belastning en utøver kan bli eksponert for, slik at belastningsproblemer, og ikke ha et for tidlig fokus på resultater *eller* et for tungt utviklingsfokus.

Måten vi selekterer til aldersbestemte landslag bør også endres slik at det bidrar til større mangfold, mindre belastning og mer sosial tilhørighet med den hensikt å få frem flere talentfulle håndballspillere. For eksempel, kan det å ta ut flere spillere som er innom landslaget, sette et tak på antall spillere som er inne fra hver årgang på de ulike samlingene, sende forskjellige lag på mesterskap fra år til år eller arrangere egne mesterskap for oddetallsårgangene. I tillegg til å redusere skeivfordelingen i uttak vil dette også redusere risikoen for overbelastning og utbrenthet for de unge talentene.

Videre forskning

En vei å gå for videre forskning som søker en bedre forståelse av karriereforløp og årsakene til at utøverne velger å gi seg med elitesatsingen sin, kan være å følge utøvere over lengre tid.

Ut ifra min forståelse av teori og praksis så er frafallsårsakene langt på vei like uansett om utvalget består av elitegrupper eller breddeidrettsutøvere. Dette bør undersøkes gjennom komparative studier som inkluderer begge undergrupper studere.

Empirisk forskning bør også fokusere på å utforske hvordan alternative måter å drive trening og kamp med unge utøvere, kan utfordre en del av problematikken knyttet til den dominerende kultur og praksis.

Oppsummering

Det overordnede målet med denne studien var å kontekstualisere og belyse hvorfor tidligere talentfulle mannlige håndballspillere tok valget vedrørende å gi seg tidlig med elitesatsing. Hvor spillerne i denne studien samlet viste at det er flere årsaker som fører til at man gir seg med håndball i en tidlig alder. Et av hovedproblemene for fortsatt idrettsdeltagelse og elitesatsing er at talentutvikling i norsk ungdomshåndball ofte ikke legger til rette for andre viktige aspekter og arenaer i livet. Derimot så blir unge talentfulle håndballspillere eksponert for en tidvis svært høy belastning, som det er vist at mange ikke tåler, og blir beskrevet som altoppslukende.

Poenget med denne studien har ikke vært å kritisere hvordan norsk ungdomshåndball blir organisert, for resultatene Norge har vist på internasjonalt nivå indikerer jo en stor suksess. Derimot så mener forfatteren av denne studien at det fortsatt er rom for forbedringer som kan føre til at flere talenter blir lengre i idretten, som på sikt vil gagne Norge på seniornivå. Derfor mener jeg at noen strukturelle endringer vedørende hvordan norsk håndball organiseres må på plass. Dette vil resultere i at flere talentfulle håndballspillere velger å fortsette med håndball og få utløp for sitt fulle potensial.

Litteratur

- Aasheim, C., Stavenes, H., Andersson, S. H., Engbretsen, L., & Clarsen, B. (2018). Prevalence and burden of overuse injuries in elite junior handball. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 4(1), e000391. Doi:10.1136/bmjsem-2018-000391
- Agergaard, S., & Ronglan, L., T. (2015). Player migration and talent development in elite sports teams: a comparative analysis of inbound and outbound career trajectories in Danish and Norwegian women's handball. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 6, 1-26.
- Andersen, S. (2006). Aktiv informantintervjuing. *Norsk Statsvitenskapelig tidsskrift*, 22, 278-298.
- Andersen, S. S., Bjørndal, C. T., & Ronglan, L. T. (2015). The ecology of talent development in the Nordic elite sport model. I: S. S. Andersen, B. Houlihan, & L. T. Ronglan (Eds.), *Managing elite sport systems* (s.49-66). London: Routledge.
- Aquilina, D. (2013). A study of the relationship between elite athletes' educational development and sporting performance. *The International Journal of the History of Sport*, 30(4), 374–392. <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.765723>
- Baker, J., Cote, J., & Abernethy, B. (2003). Sport-Specific Practice and the Development of Expert Decision-Making in Team Ball Sports. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15(1), 12-25. Doi:10.1080/10413200305400
- Barker, D., Barker-Ruchti, N., Rynne, S., & Lee, J. (2014). 'Just do a little more': examining expertise in high performance sport from a sociocultural learning perspective. *Reflective Practice*, 15(1), 92-105. Doi:10.1080/14623943.2013.868797
- Bjørndal, C. T., Andersen, S. S., & Ronglan, L. T. (2017). Successful and unsuccessful transitions to the elite level: The youth national team pathways in Norwegian handball. *International Journal of Sports Science & Coaching*. Doi:10.1177/1747954117740014.

- Bjørndal, C. T., Bache-Mathiesen, L. K., Gjesdal, S., Moseid, C. H., Myklebust, G., & Luteberget, L. S. (2021) An Examination of Training Load, Match Activities, and Health Problems in Norwegian Youth Elite Handball Players Over One Competitive Season. *Front. Sports Act. Living*, 3:635103. doi: 10.3389/fspor.2021.635103
- Bjørndal, C. T., Luteberget, L. S., & Holm, S. (2018) The Relationship Between Early and Senior Level Participation in International Women's and Men's Handball. *Journal of Human Kinetics*. 63, 73-84
- Bjørndal, C. T., & Gjesdal, S. (2020). The role of sport school programmes in athlete development in Norwegian handball and football. *European Journal for Sport and Society*. 17(2). doi:10.1080/16138171.2020.1792131
- Bjørndal, C. T., & Ronglan, L. T. (2018). Orchestrating talent development: Youth players' developmental experiences in Scandinavian team sports. *Sports Coaching Review*, 7, 1-22. doi:10.1080/21640629.2017.1317172
- Bjørndal, C. T., Ronglan, L. T., & Andersen, S. S. (2017). Talent development as an ecology of games: a case study of Norwegian handball. *Sport, Education and Society*, 22:7, 864-877. DOI: 10.1080/13573322.2015.1087398
- Braun, V., & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-determination theory. I P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (s. 416–436). Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446249215.n21>
- De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A Conceptual Framework for Analysing Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success. *European Sport Management Quarterly*.
- Denison, J., Jones, L., & Mills, J. P. (2019). Becoming a good enough coach. *Sports*

- Devereaux, S., & Hoddingnott, J. (1993) *Fieldwork in developing countries*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- DiFiori, J.P., Benjamin, H. J., Brenner, J. S., Gregory, A., Jayanthi, N., Landry, G. L., & Luke, A. (2014). Overuse injuries and burnout in youth sports: a position statement from the American Medical Society for Sports Medicine. *British Journal of Sport Medicine*.
- Ericsson, K. A., Krampe, R. T., & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, 100(3), 363-406.
- Henriksen, K. (2010). The ecology of Talent Development in Sport: *A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia*. (PhD), University of Southern Denmark.
- Holstein, J. A. & Gubrium, J. (1995) *Active interviewing*. London: Sage (Qualitative research methods series 37).
- Isoard-Gauthier, S., Guillet-Descas, E., & Gustafsson, H. (2016). Athlete Burnout and the Risk of Dropout Among Young Elite Handball Players. *The Sport Psychologist*, 30, 123-130. doi:10.1123/tsp.2014-0140
- Johnston, K., Wattie, N., Schorer, J., & Baker, J. (2018). Talent Identification in Sport: A Systematic Review. *Sports Med.* 48, 97-109. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0803-2>
- Jones, R. L. (2006). Dilemmas, Maintaining “Face,” and Paranoia. *Qualitative Inquiry*, 12(5), 1012-1021. doi:10.1177/1077800406288614
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2011). *Interview : introduktion til et håndværk*. 90 København: Hans Reitzel.

- Malina, R. M. (2010). Early sport specialization: roots, effectiveness, risks. *Curr Sports Med Rep*, 9: 364- 371.
- Molinero, O., Salguero, A., Tuero, C., Alvarez, E., & Marquez, S., (2006). Dropout reasons in young Spanish athletes: relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, Vol. 29, No. 3 255-269.
- Moseid, C. H., Myklebust, G., Fagerland, M. W., & Bahr, R. (2019a). The association between early specialization and performance level with injury and illness risk in youth elite athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 29(3), 460-468. doi:10.1111/sms.13338
- Moseid, C. H., Myklebust, G., Fagerland, M. W., Clarsen, B., & Bahr, R. (2018). The prevalence and severity of health problems in youth elite sports: A 6-month prospective cohort study of 320 athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 28(4), 1412-1423. doi:10.1111/sms.13047
- Moseid, C. H., Myklebust, G., Slaastuen, M. K., Bar-Yaacov, J. B., Kristiansen, A. H., Fagerland, M. W., & Bahr, R. (2019b). The association between physical fitness level and number and severity of injury and illness in youth elite athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 29(11), 1736-1748. doi:10.1111/sms.13498
- Nielsen, S. F., & L. F. Thing (2019). Trying to fit in - Upper secondary school students' negotiation processes between sports culture and youth culture. *International Review for the Sociology of Sport* 54(4): 445-458.
- Norges Håndballforbund. (2015). Landskampstatestikk. Hentet fra <https://www.handball.no/regioner/nhf-sentralt/kampaktivitet/landslag/handballjentene/landslagsstatistikk/>
- Norges Håndballforbund. (2020). Regionstinget 2020. Hentet fra https://www.handball.no/globalassets/region-ost/om-oss/organisasjon/regionsting/regionstinget-2020/tingbok_ro_2020.pdf

- Norges idrettsforbund. (2021). Om Norges idrettsforbund. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/>
- Ostrander, S. (1995). "Surely you're not in this just to be helpful": Access, rapport, and interviews in three studies of elites. In Hertz, R., Imber, J. B. (Red.), *Studying elites using qualitative methods* (s. 133-150). Thousand Oaks, CA: SAGE
- Persson, M., Espedalen, L. E., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). Opting out of youth sports: how can we understand the social processes involved? *Sport, Education and Society* 25(7): 842-854.
- Pol, R., Balagué, N., Ric, A., Torrents, C., Kiely, J., & Hristovski, R. (2020). Training or Synergizing? Complex Systems Principles Change the Understanding of Sport Processes. *Sports Med Open*, 6(1): 28.
- Rosenblum, K.E. (1987) 'The in-depth interview: Between science and sociability'. *Sociological forum*, 2(2):388–400
- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (1995) *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data* (2.utg.). Edition, Sage Publications, London.
- Sarrazin, P., Vallerand, R., Guillet, E., Pelletier, L., & Cury, F. (2002). Motivation and dropout in female handballers: A 21- month prospective study. *European Journal of Social Psychology*, 32(3), 395–418.
- Seippel, Ø. (2005). *Orker ikke, gidder ikke, passer ikke? Om frafallet i norsk idrett*. Oslo: ISF
- Seippel, Ø., Sisjord, M.-K., & Strandbu, Å. (2016). *Ungdom og idrett*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Silverman, D. (2000). *Doing qualitative research: A practical handbook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data. A guide to the qualitative principles of*

qualitative research. London: Sage

Sparks, A., & Smith, B. (2014). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: from process to product*. Abingdon: Routledge.

Strandbu, Å, Stefansen, K., & Smette, I. (2016). En plass i jevnalderfellesskapet: Idrettens betydning i ungdomstida. in Seippel, Ø., Sisjord, M. K., & Strandbu, Å. (Red.), *Ungdom og idrett* (s. 113–132). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Steffen, K., & Engebretsen, L. (2010). More data needed on injury risk among young elite athletes. *British Journal of Sport Medicine*. 44: 485-489.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.

Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight “big-tent” criteria for excellent qualitative research. *Qualitative inquiry*, 16(10), 837-851.

Vaeyens, R., Güllich, A., Warr, C. R., & Philippaerts, R. (2009). Talent identification and promotion programmes of Olympic athletes. *Journal of Sports Sciences*, 27(13), 1367-1380. doi:10.1080/02640410903110974

Von Rosen, P., Kottorp, A., Fridén, C., Frohm, A., and Heijne, A. (2018). Young, talented and injured: injury perceptions, experiences and consequences in adolescent elite athletes. *Eur. J. Sport Sci.* 18, 731–740. doi: 10.1080/17461391.2018.1440009

Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods*. California: SAGE Publications, Inc.

Vedlegg

Vedlegg 1: Telefonguide

Vedlegg 2: Intervjuguide

Vedlegg 3: Koder ut ifra intervjuene

Vedlegg 4: Koder ut ifra hovedtemaene

Vedlegg 5: NSD godkjenning

Vedlegg 6: Informert samtykke

Vedlegg 1- Telefonguide

Hei... Det er Robin Rishaug fra Norges idrettshøgskole som ringer. Jeg ringer i forbindelse med et forskningsprosjekt vedrørende håndballspillere som har kamperfaring fra LM-lag og lurte på om du har 1 minutt til å svare på 3 korte spørsmål rundt din håndballkarriere?

Hvilken liga var det øverste du spilte seniorhåndball på?

Hvor mange sesonger spilte du eliteserie eller i utlandet?

Hvor gammel var du når du sluttet eller trappet ned fra dette nivået?

Kort vil jeg bare spørre om tillatelse til å muligens kontakte deg ved en senere anledning vedrørende andre del av forskningsprosjektet. Dersom det er aktuelt vil det være et lengere intervju i forhold til min studie på tidligere aldersbestemte landslagspillere som ga seg tidlig med elite satsningen sin. Du vil bli kontaktet hvor du vil få all informasjon vedrørende prosjektet og svaret ditt er ikke bindene. Er dette aktuelt?

Vedlegg 2 - Intervjuguide

Praktisk informasjon:

- Kort presentasjon av formålet med forskningen og intervjuet
- Infoformer om at alt av informasjon er konfidensielt og at alt anonymiseres.
- Intervjuene blir tatt opp med båndtaker og transkriberes i etterkant.

Hovedspørsmål

Tematiske spørsmål	Stikkord og oppfølgingsspørsmål
Din håndballhistorie Hvordan vil du fortelle din håndballhistorie: Fra du startet med håndball og til du sluttet? Hvordan har skader preget håndballkarrieren din?	Har der vært spesielle negative og positive opplevelser som du opplever har preget deg og din utvikling? Kan du huske når og hvorfor du bestemte deg for å satse på håndball? Hvordan vil du beskrive de ulike klubb, skole og forbunds-miljøene du har vært en del av?
Veien ut av håndball Hva er hovedårsaken til at du sluttet eller valgte å trappe ned satsingen?	Når du tenker tilbake på det med den kunnskapen du nå har, ville du ha gjort noe annerledes hvis du hadde kunnet gått tilbake? Kunne personer eller forholdene på noen måte ha vært lagt til rette for deg på en måte som hadde gjort at du hadde fortsatt satsningen?
Overgangen junior senior Hvor gammel var du når du begynte å trene med seniorlag og på hvilket nivå?	Hvor lang tid tok det fra du trente på seniornivå til du debuterte i kamp på seniornivå/elitenivå?

<p>Hvordan vil du beskrive overgangen fra junior til seniorhåndball?</p> <p>Hvilke ferdigheter eller støtte fra andre hjalp deg og/eller måtte du lære og/eller hadde du trengt for å mestre overgangen godt?</p> <p>Hva var forventingene dine til håndballen i overgangen junior til senior?</p> <p>Hvordan vil du beskrive overgangen fra videregående til voksenlivet?</p>	<p>Hvor lang tid tok du før du følte at du etablerte deg i kamptroppen på seniornivå/elitenivå?</p> <p>Hvor lang tid tok du før du følte at du etablerte deg på banen på seniornivå/elitenivå?</p> <p>Hvor lenge spilte du parallelt junior og seniorhåndball?</p>
<p>Ungdomsårene (13-18 år)</p> <p>Hvordan vil du beskrive utviklingen din i ungdomsårene?</p> <p>Hvordan var motivasjonen din for håndball i ungdomsårene?</p> <p>Hvor god var du sammenlignet med andre på ungdomsskolen og videregående?</p> <p>Hvordan vil du beskrive overgangen fra ungdomsskole til videregående?</p> <p>Hva var forventingene dine til håndballen på ungdomsskolen og videregående?</p> <p>Spilte du på flere lag eller trente du opp og hvordan ble dette koordinert?</p>	<p>Hva slags type videregående gikk du på og hvordan opplevde du det (inkl. flytting eller reisevei, økt treningsmengde, nivå, slitsomt eller fleksibelt tilpasset, samarbeid klubb og skole)?</p> <p>Hvorfor valgte du denne skolen?</p> <p>Fikk du tid til å dyrke andre interesser og sider av deg selv i årene på videregående?</p> <p>Var skoleprestasjoner viktige for deg og hvordan passet det med å satse på en håndballkarriere?</p> <p>Hva drev kompisene dine med på ungdomsskolen og videregående?</p> <p>Hvilke spillerutviklingstiltak var du en del av når du gikk på videregående?</p>

<p>Hvilke spillerutviklingstiltak ble du tatt ut til og hvordan påvirket det satsningen din? Hvordan var det å bli droppet fra samling?</p> <p>Hvordan vil du beskrive trenerne dine og din relasjon til disse i ungdomsårene?</p> <p>Hvordan vil du beskrive relasjoner med medspillere og konkurrenter?</p>	<p>Hvilke spillerutviklingstiltak var du en del av når du gikk på ungdomsskolen?</p> <p>Fikk du tid til å dyrke andre interesser og sider av deg selv i årene på ungdomsskolen?</p> <p>Hvem mener du hadde hovedansvaret for utvikling din?</p> <p>Hvilken rolle spilte foreldrene dine eller andre i idrettsaktiviteten din i ungdomsårene?</p>
<p>Barneårene (6-12 år)</p> <p>Hvordan vil du beskrive utviklingen din i barneårene?</p>	<p>Hvordan vil du beskrive idrettsaktiviteten din som barn (inkl. organisert vs. uorganisert trening)?</p> <p>Husker du hvorfor du begynte med håndball?</p> <p>Hvor god var du sammenlignet med andre i barneårene?</p> <p>Hvilken rolle spilte foreldrene dine eller andre i idrettsaktiviteten din i barneårene?</p>
<p>Er det noe du har tenkt på i intervjuet som ikke har kommet frem?</p> <p>Hvordan opplevde du intervjuet?</p>	

Vedlegg 3 - Koder ut ifra intervjuene

Intervju 1:

- Manglet spisskompetanser
- Økonomi, verdt å bruke så mye av tiden
- Utenomsportslige faktorer som gikk ut over motivasjonen.
- Belastning på kroppen. Redsel for skader
Studier.
- Savnet ressurspersoner
- Lagt til rette med studier, belastning, sparrepartner
- Annethvert år LM (født i oddetall)
- Droppet av lm, skuffende

Intervju 2:

- Følte seg ikke verdsatt. All star på flere viktige turneringer (krets), spilte lite på lm.
- Vraket fra lm uten forklaring.
- Sønn av trener i samme posisjon på lm
- Følte seg rett å slett dårlig behandlet av trenerne på lm, de kom med ultimatum om at jeg måtte slutte med friidrett.

Intervju 3:

- Alt for prestasjonsrettet. Tok bort gleden ved idretten, ble bare gleden av å vinne og prestere bra.
- Føler seg alene, når man byttet til satsende klubben som ung utøver.
- Manglet en sparepartner, en å prate med.
- Vanskelig å kombinere studier.
- Byttet kanskje til eliteserien for raskt.
- Totalbelastningen med skole, reisevei ble mye.
- Hovedgrunnen: ble for tidlig for fort. Prestasjon, prestasjon, prestasjon. Motivasjonen ble feil bygget opp.

Intervju 4:

- Ble for mye, hadde ikke tid til noe annet enn håndball
- Mangel på støtte, ugunstig kommunikasjon/forhold til trener
- Manglende støtte, føle seg alene.

- Fikk ikke tid til skole
- Trenere, dårlige forhold

Intervju 5:

- Skader
- Trente for mye som ung, potensielt førte til skade
-

Intervju 6:

- Dårlig trenerforhold/ utviklet seg bare mer og mer negativt.
- Ble for mye, utbredt – kjørt i bakken – dårlig kommunikasjon mellom lag.
- Manglet en brems/ hjelpespiller.
- Treneren hørte ikke på meg
- Følte seg ikke sett/verdsatt.

Intervju 7:

- Ble for stor belastning.
- Lite støtte fra treneren
- Fikk ikke den oppfølgingen han trengte.
- 3 treninger om dagen
- Reising, utbrenthet
- Oddetall år, følte seg ikke så velkommen på LM
- Dårlige relasjoner til trenere.
- For seriøst for tidlig.

Intervju 8:

- Skader
- Utdanning

Intervju 9:

- Klubbytte, ble for seriøst for tidlig.
- Ble for mye
- Toppidrettsskole. Feil valg for meg.
- Klaffet ikke med trener etter klubb skifte
- Tok bort gleden av håndballen.

Intervju 10:

- Totalbelastningen ble for stor
- Savnet støttespiller
- Press på resultater for tidlig
- Syntes lm var fint men ble bare ekstra belastning etter hvert.
- Klubbytte
- Manglet spisskompetanse

Vedlegg 4 - Koden ut ifra hovedtemaene

Totalbelastning ble for stor

- Intervju 1
- Intervju 3
- Intervju 4
- Intervju 6
- Intervju 7
- Intervju 9
- Intervju 10

Savnet støttespiller

- Intervju 1
- Intervju 3
- Intervju 4
- Intervju 6
- Intervju 7
- Intervju 10

Dårlig forhold til trener

- Intervju 2
- Intervju 4
- Intervju 6
- Intervju 7
- Intervju 9

Utdanning

- Intervju 8
- Intervju 4
- Intervju 1
- Intervju 3

Press på resultater for tidlig

- Intervju 3
- Intervju 7
- Intervju 9
- Intervju 10

Skader/ redsel for skader

- Intervju 1, redsel for skader.
- Intervju 5
- Intervju 8

Byttet klubb

- Intervju 9
- Intervju 3
- Intervju 10

Manglet spisskompetanse/ x faktor for å bli sikkerlig god.

- Intervju 1
- Intervju 10

Skader

- Intervju 5
- Intervju 8

Følte seg ikke verdsatt

- Intervju 6
- Intervju 2

Følte seg alene når man byttet til satsningsklubb som ung

- Intervju 3
- Intervju 4

LM er bare annethvert år

- Intervju 1
- Intervju 7

Ble droppet av LM

- Intervju 1
- Intervju 2

Dårlig kommunikasjon mellom lag, internt i klubben.

- Intervju 6

Toppidrettsskole

- Intervju 9

Så ikke for seg at det var verdt det økonomisk.

- Intervju 1

Sønn av trener i konkurrerende posisjon på LM.

- Intervju 2

Trente for mye håndball som ung, kan ikke huske å ha trent skadeforebyggende.

- Intervju 5

Vedlegg 5 - NSD godkjenning

22.4.2021 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjektittel

Karriereforløpene til spillere med kamperfaring fra aldersbestemte landslag i Norsk herrehåndball

Referansenummer

901688

Registrert

17.08.2020 av Robin Christoffer Rishaug - robincr@student.nih.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Christian Thue Bjørndal , christian.bjorndal@nih.no, tlf: 40898766

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Robin Rishaug, robin-rishaug@hotmail.com, tlf: 48262075

Prosjektperiode

01.09.2020 - 30.06.2021

Status

25.08.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

25.08.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 25.08.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html
Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5e9ea2bd-6544-4319-833b-6f1385b3349c> 1/2

22.4.2021 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om helseforhold og alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.06.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a, jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Simon Gogl
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 6 -Informert samtykke

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Karriereforløpene til spillere med kamperfaring fra aldersbestemte landslag i Norsk herrehåndball”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få svar på hvordan spillere som sluttet eller trappet ned elitesatsingen opplevde muligheter og utfordringer i ungdomshåndballen og hvordan dette påvirket overgangen fra junior til senior elitenivå. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Det er mangel på forskningsbasert kunnskap rundt hvordan talentutvikling skal drives og hvordan talentutvikling oppleves for talentfulle utøverne. Disse manglene på forskningsbasert kunnskap er problematisk og vi trenger derfor bedre kunnskap om i hvilken grad og hvordan aldersbestemt landslagsaktiviteter bidrar til toppspillerutvikling. Derfor er målet med denne studien (a) og kartlegge hvor talentfulle håndballspillere endte opp; og (b) få svar på hvordan disse spillere som sluttet eller trappet ned elitesatsingen opplevde muligheter og utfordringer i ungdomshåndballen og hvordan dette påvirket overgangen fra junior til senior elitenivå.

Hvordan langt nådde utøvere som var involvert i aldersbestemte landslag i håndball? Hvordan opplevde de tidligere aldersbestemte landslagspillere som sluttet/trappet ned satsningen sin veien til elitenivå, og hvorfor velger spillere med gode forutsetninger for å spille på elitenivå å slutte eller trappe ned elitesatsingen?

Dette prosjektet er en masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges Idrettshøyskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er trukket ut i fra de som har spilt aldersbestemt landslagshåndball født 1987-1997, samt at de ga seg tidlig med seniorhåndball eller før de nådde senior nivå. Det er ikke et veldig stort utvalg i studien og du vil være en av relativt få personer som intervjues.

Hva innebærer det for deg å delta?

- «Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du må delta på et intervju. Det vil ta deg ca. 60 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om hvordan du opplevde muligheter og utfordringer i ungdomshåndballen og hvordan dette påvirket deg til å avslutte elitesatsingen din]. Dine svar fra intervjuet vil bli tatt opp og jeg skriver notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Student og veileder er de eneste som vil behandle opplysningene.

Vi vil sikre personopplysningene dine slik at ingen uvedkommende får tilgang til de, ved å erstatte navnet og kontaktopplysningene dine med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Slik at man ikke vil bli gjenkjent.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er *Våren 2021*. *Personopplysninger og opptak vil bli slettet etter prosjektslutt.*

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøyskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges idrettshøyskole ved Christian Thue Bjørndal (40898766)
- Vårt personvernombud: NIH personvernombud (personvernombud@nih.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Christian Thue Bjørndal
(Forsker/veileder)

Robin Rishaug
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Karrierforløpene til spillere med kamperfaring fra aldersbestemte landslag i Norsk herrehåndball, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)